

<http://kefad.ahievran.edu.tr>

# Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi

ISSN: 2147 - 1037

## The National Struggle Years and Mustafa Kemal Atatürk from the Perspectives of Primary School 4th Grade Students

Ceren Utkugün  
Ramazan Yıldırım  
Ferihan Yazıcı Doğan

### Article Information



DOI: 10.29299/kefad.1218196

Received: 12.12.2022

Revised: 10.07.2023

Accepted: 26.09.2023

### Keywords:

National Struggle,  
Mustafa Kemal Atatürk,  
Primary School Student

### Abstract

The aim of this study is to examine the views of primary school 4th grade students about the years of the National Struggle and Mustafa Kemal Atatürk. The research was carried out using a basic qualitative research design. The study group consisted of 24 primary school 4th grade students, and the data were collected after face-to-face interviews. The obtained data were analyzed by the descriptive analysis method. As a result of the research, the students explained the years of the National Struggle through feelings such as cooperation, fear, courage, and Mustafa Kemal Atatürk being forward-thinking, hardworking and intelligent, patriotic, respectful and patient, loving children, having blond hair and blue eyes, and being a hero. It has been determined that they are defined by their individual characteristics, such as being If the students had the opportunity to talk to Mustafa Kemal Atatürk, they would say: They expressed their gratitude to him, saying that they loved him, advising him to protect the children, and asking how he won the war and how he was so farsighted and hardworking. They used the symbols of war, Mustafa Kemal Atatürk's personal characteristics, reforms, Mustafa Kemal Atatürk's childhood, the Turkish flag, Anıtkabir, and children's symbols in the pictures that come to mind when Mustafa Kemal Atatürk is mentioned.

## İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Bakış Açılarında Millî Mücadele Yılları ve Mustafa Kemal Atatürk

### Makale Bilgileri



DOI: 10.29299/kefad.1218196

Yükleme: 12.12.2022

Düzeltilme: 10.07.2023

Kabul: 26.09.2023

### Anahtar Kelimeler:

Millî Mücadele,  
Mustafa Kemal Atatürk,  
İlkokul Öğrencisi

### Öz

Bu çalışmanın amacı ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin Millî Mücadele yılları ve Mustafa Kemal Atatürk'e yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Araştırma temel nitel araştırma deseni yürütülmüştür. Çalışma grubu ilkokul 4. Sınıfa devam eden 24 öğrenciden oluşmuş, veriler yüz yüze görüşmeler sonrasında toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin Millî Mücadele yıllarını yardımlaşma, korku, cesaret gibi duygular üzerinden açıkladıkları, Mustafa Kemal Atatürk'ü ileri görüşlü, çalışkan ve zeki olması, vatansaver, saygılı ve sabırlı olması, çocukları sevmesi, sarı saçlı ve mavi gözlü olması ve kahraman olması gibi bireysel özellikleri üzerinden tanımladıkları tespit edilmiştir. Öğrenciler Mustafa Kemal Atatürk ile konuşma imkânları olsa söyleyeceklerini; O'na teşekkür edip O'nu sevdiğini söylemek, çocukları korumasını tavsiye etmek, savaşı nasıl kazandığını, nasıl bu kadar ileri görüşlü ve çalışkan olduğu sormak vurgusuyla ifade etmişlerdir. Mustafa Kemal Atatürk denilince katılımcıların zihinlerinde canlanan görüntülere ait resimlerde savaş, Mustafa Kemal Atatürk'ün kişisel özellikleri, inkılaplar, Mustafa Kemal Atatürk'ün çocukluğu, Türk bayrağı, Anıtkabir ve çocuk simgelerini kullanmışlardır.

Sorumlu Yazar: Ceren Utkugün, Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye, [cerendemirdelen@hotmail.com](mailto:cerendemirdelen@hotmail.com), ORCID ID: 0000-0002-5911-9175.

Yazar2: Ramazan Yıldırım, Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye, [rmznyldrm@gmail.com](mailto:rmznyldrm@gmail.com), ORCID ID: 0000-0001-5727-5134.

Yazar3: Ferihan Yazıcı Doğan, Doktora Öğrencisi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye, [ferihanyazici@gmail.com](mailto:ferihanyazici@gmail.com), ORCID ID: 0000-0002-9315-2008

Atıf için: Utkugün, C., Yıldırım, R., & Yazıcı Doğan, F. (2024). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin bakış açılarından millî mücadele yılları ve Mustafa Kemal Atatürk. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 94-150.

## Giriş

Tarih derslerinin küçük yaşlardan itibaren öğrenciler tarafından sevilmesi önemlidir. İçinde çözülmeyi bekleyen bir gizemi barındırdığı için tarih kişilerde, özellikle de çocuklarda merakı tetiklemektedir. Çocuklar merak sayesinde içinde yaşadıkları toplumun kültürünü öğrenir, tarihi eserler sayesinde tarihsel düşünme becerileri kazanarak zaman ve mekân algısı kazanabilirler (Aktın, 2017). Tarih öğretimi; kültürel mirasın önemli bir parçası olması, öğrencilerin bilmesi gereken temel kavramları içermesi, zengin bir literatürünün olması, dünya vatandaşlığı açısından önemi bulunması, okul hayatına katkısının olması, öğrencilerin yaşama uyum sağlamasına yardımcı olması, öğrencilerde duygudaşlık becerilerini geliştirmesi ve toplumu birleştirici gücü olması gibi özellikleri barındırması açısından önemli ve gereklidir (Deveci ve Öztürk, 2011).

Günümüzde tarih öğretiminde öğrencilerin tarihi bilgileri ezberlemeleri yerine tarihsel düşünme becerilerini geliştirmeleri önemsenmektedir (Güngör Akıncı ve Gönül, 2016). Safran'a (2002) göre günümüzde tarih öğretiminde, problem çözme, yaratıcı düşünme ve empati yapabilme becerilerine önem verilmektedir. Bu noktada tarih, ezberlenmesi gereken bir bilim dalı olmak yerine araştırma ve soruşturma yöntemi olarak sunulmaktadır. Tobin, Tippins ve Gallard'a (1994, akt. Ulusoy, 2009) göre, tarih dersinin ezber değil, düşünce dersi olarak algılanması ve tarihi olaylarla ilgili öğrencilerin yorum ve fikirlerinin alınması gerekmektedir. Dilek (2000) öğrencilerde tarih düşüncesinin gelişmesinde, sorgulamaya dayalı öğretim tekniklerinin olumlu etkisinin bulunduğunu, öğrencilerin fikirlerini ifade etme ve yorumlamalarının dil ve kavram gelişimiyle ilgili olduğunu tespit etmiştir.

Tarih öğretiminde en sık başvurulan yollardan birisi de tarihsel kahramanların kullanılmasıdır. Tarihi kahramanlar hem kişilikleri hem de yaşadıkları döneme katkılarıyla insanlık tarihinde önemli yer edinmiş şahsiyetlerdir. Bilim insanları, politikacılar, toplum liderleri ve sanatçılar önemli tarihi kahramanlardır (Faiz ve Karasu Avcı, 2019). Tarihte yer almış kahramanların yaşantıları, mücadeleleri, önem verdikleri şeyler gibi olgular kahramanların tarih öğretiminde kullanılmasını elverişli kılmıştır. Bu bağlamda tarih öğretiminde kullanılan kahramanlar öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimleri için önemlidir. Ayrıca tarihsel kahramanlar kullanılarak yapılacak tarih öğretiminde kahramanların içinde buldukları kurgusal olaylar öğrencilerin dikkatini çekerek tarihe ilgilerini arttıracaktır (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008). Millî kimliğin duyuşsal bir kazanım olarak kazandırılmasında tarih ders kitapları millî kahraman öğelerini sıklıkla kullanmaktadır (Stathis, 1998 akt. Elban, 2018). Kahramanlar millî kimlik ve milliyetçilik duygusu ile beraber vatanseverlik ve vatandaşlık duygularının gelişiminde de kullanılmaktadır (Elban, 2018).

Kişilerin içinde yaşadığı çevre, kültür ve aile yapısından etkilenen tarihin, toplumdan ayrı düşünülmesi mümkün değildir. Tarih ve toplum arasındaki ilişki kişilere küçük yaşlarda tarih bilinci kazandırılmasının ve tarih öğretiminin önemini ortaya çıkartmaktadır (Sezginsoy ve Akkoyunlu,

2011). Tarih öğretiminin çocukların bilişsel ve duyuşsal gelişimlerinde önemli bir etkisi bulunmaktadır. Çocuklarda analiz, yaratıcılık, soru sorma ve iletişim gibi becerilerin ve büyüklere saygı gösterme gibi değerlerin geliştirilmesine katkısının olması, tarihin vazgeçilmez bir öğretim programı haline gelmesine zemin hazırlamıştır (Aslan, 2006). Çocukların toplum içinde yaşamayı öğrenmesi, olgunlaşması, sosyal, kültürel ve duygusal açıdan gelişmesi için tarih öğretimi temel eğitim için gerekli bir nitelik kazanmıştır (Cooper, 2015).

Türkiye’de tarih eğitiminin kurumsallaşması ve ders olarak okullarda okutulmaya başlaması 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile gerçekleşmiştir (Vurgun, 2021). Nizamname ile ilkokul seviyesinde Sıbyan Mekteplerinde Muhtasar Tarih-i Osmani dersi okutulmaya başlamıştır. II. Meşrutiyet dönemine kadar saray ve hanedan odaklı tarih öğretimi benimsenmiş, II. Meşrutiyet sonrasında inkılap ve iyi vatandaş yetiştirme odaklı tarih öğretimi esas alınmıştır (Şimşek ve Yazıcı, 2013). Cumhuriyet’in ilanından sonra Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile tarih dersi ilkokul, ortaokul, lise ve yükseköğretimde okutulan bir ders haline gelmiştir. Türk tarih Tezi’nin de etkisiyle tarih dersleri milli tarihe odaklanmıştır (Durmaz ve Yıldız, 2016). Tarih dersi öğretim programlarına girdiği günden günümüze kadar yapı ve içerik olarak birçok değişikliğe uğramıştır (Özalp ve Demirbaş, 2019). Günümüzde ilkokul seviyesinde tarih öğretimi, ilkokul 1, 2. ve 3. sınıflarda Hayat Bilgisi dersi içinde Mustafa Kemal Atatürk’ün hayatı ve öğrencilerin yakın çevresindeki tarihi yerleri öğrenmesi şeklinde gerçekleştirilmektedir. İlkokul 4. sınıfta ise tarih konuları Sosyal Bilgiler dersi ile öğretilmektedir (Demir, 2017).

Türk eğitim sistemi amaçları içerisinde bulunan “kültürel değerlerine duyarlı nesiller yetiştirme” hedefine ulaşmada tarih dersinin önemi yadsınmaz bir gerçektir. Kültürel mirasa duyarlı öğrenciler yetiştirebilmek için Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinin içeriğinde bulunan tarih konuları gün geçtikçe daha da önem kazanmaktadır (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008). Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında (2018) etkili tarih öğretimiyle öğrencilere kazandırılması amaçlanan; topluma katılım sağlama, zaman, süreklilik ve değişimin farkında olma, millî değerlerin taşıyıcısı olma, vatanını milletini sevmeye, ülkesinde kültürel zenginliği koruma gibi özel amaçlar bulunmaktadır (MEB, 2018a). İlkokulda Hayat Bilgisi dersi gibi tarih öğretimi açısından önemli olan Sosyal Bilgiler dersi de ilkokul 4. sınıftan itibaren öğrencilere geçmiş, bugün ve gelecek arasında köprü kurmayı ve dün ve bugün arasında empati yapabilme becerisi kazandırmayı hedeflemektedir (Dündar, 2017). Öğrencilerin kültürünü korumasını, ülkesini kalkındırarak ve geliştirecek faaliyetlerde bulunmasını ve millî bilinç kazanmasını amaçlayan tarih öğretimi, Hayat Bilgisi dersinde “Ülkemizde Hayat” ünitesi içinde, Sosyal Bilgiler dersinde ise “Kültür ve Miras” öğrenme alanı içinde bulunmaktadır (MEB, 2018a; MEB, 2018b).

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda (2018) 4. sınıf seviyesinde “Kültür ve Miras” öğrenme alanında “SB.4.2.4. Millî mücadele kahramanlarının hayatlarından hareketle Millî

Mücadelenin önemini kavrar.” kazanımı bulunmaktadır. Bu öğrenme alanı kapsamında bağlantılı olarak kültürel mirasa duyarlılık ve vatanseverlik değerlerinin; kanıt kullanma, zaman ve kronolojiyi algılama ile değişim ve sürekliliği algılama becerilerinin öğrenciler tarafından edinilmesi hedeflenmektedir. (MEB, 2018b; 14). 4. sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında “Kültür ve Miras” öğrenme alanına ait “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinde “Millî Mücadele Kahramanları” ve “Millî Mücadelenin Önemi” konuları yer almaktadır. “Bir Kahramanlık Destanı: Millî Mücadele” konu başlığı altında Millî Mücadele hareketini başlatan Mustafa Kemal Atatürk’ün hayatına kısaca değinilip Millî Mücadele hareketinin başlaması ve Mustafa Kemal Atatürk’ün bağımsızlık mücadelesindeki önemi ile Doğu, Güney ve Batı cephelerindeki savaş ve kahramanlar harita ve görseller yardımıyla anlatılmaktadır (Tüysüz, 2021).

Türk tarihindeki önemli kırılma noktalarından biri olan Millî Mücadele, ilkökul öğrencilerinde millî tarih bilinci oluşturulmasında önemlidir. Bu düşüncenin temelinde; küçük yaşlardan itibaren çocukların, millî bilinç oluşturmalarına yardımcı olacak konu içeriklerine zihinsel olarak aşinalıklarının ilerleyen yaşlarda öğrenecekleri tarih konularına bilişsel ve duyuşsal alt yapı oluşturması ön kabulü bulunmaktadır (Şimşek ve Çakmakçı, 2019). Türk milletinin kendi bağımsızlık mücadelesi olan Millî Mücadele hareketinin çıkış noktası millî ve evrensel değerlerdir. Bu nedenle Millî Mücadelenin öğretimi bu değerlerin benimsetilmesinde önemli bir yere sahiptir. Millî Mücadele ruhunu, savaşın kazanılmasında birlik ve beraberliğin önemini ve bağımsızlık için yapılan fedakârlıkları öğrenen öğrenciler devlete ve millete karşı sorumluluklarını öğreneceklerdir (Bayburt ve Duman, 2020). Baltacıoğlu (1995) vatanseverlik değerinin kazandırılmasında Türk büyüklerinin önemini vurgulamıştır. Ceran (2015) araştırmasında çocuklara vatan sevgisi, özgürlük, azim ve kararlılık, birlik-beraberlik ve dayanışma, inanç, ümit, cesaret, güven-güvenilirlik, sorumluluk, sabır gibi karakter özelliklerini kazandırmak için Millî Mücadele kahramanlarının rol model olabileceği sonucuna ulaşmıştır. Millî Mücadelenin en önemli kahramanı olan Mustafa Kemal Atatürk hem Türk milleti hem de dünya için önemli bir kişidir. İnan’a (1998) göre; dünyanın diğer uluslarının kendi kurucularını araştırıp değerlendirerek kendilerinden sonraki kuşağa örnek kişi olarak aktarabilmek için çaba gösterdikleri gibi Türklerin de Cumhuriyet’in kurucusu Mustafa Kemal Atatürk’ü araştırarak kendilerinden sonraki kuşağa aktarmaları gerekmektedir.

Literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde araştırmaların genellikle üniversite öğrencilerinin Atatürk algısına yönelik olduğu tespit edilmiştir (Duman, Kocaer ve Korkmaz; 2020; Gökçen ve Bektaş, 2020; Gökçen ve Bektaş Öztaşkın, 2017; Uyar, 2020; Vurgun, 2021). Diğer yandan okul öncesi dönemdeki çocuklar (Yazıcı, Mercan Uzun ve Çağlayan, 2022) ve ortaokul öğrencilerinin (Elmas, 2007) Atatürk algısı ve Kuzey Makedonyalı Türk asıllı 5. sınıf öğrencilerinin (Karaman, 2019) Türkiye ve Atatürk algısına yönelik olarak da üç çalışma bulunmaktadır. Yazıcı ve diğerlerinin (2022) okul öncesi dönemi çocuklarının Atatürk’e yönelik algılarını belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada; 30 çocuk ve 30 ebeveyn ile görüşülmüş, çocukların ve ebeveynlerinin çoğunlukla

Atatürk'ün askeri yönü üzerinde durdukları belirlenmiştir. Çocukların öncelikli olarak Atatürk'ün kurtarıcı kimliğini vurguladıkları, Atatürk olmasaydı Türkiye'nin bağımsız olmayacağını ve sürekli savaş olacağını düşündükleri tespit edilmiştir. Elmas (2007) ortaokul öğrencilerinin Atatürk algısını belirlemek üzere yaptığı çalışmada çocukların Atatürk'ü yurdu iç ve dış düşmanlardan kurtaran bir kurtarıcı, akıllı, zeki, yurda doğan güneş, ileri görüşlü, yeri doldurulamaz lider ve artık yaşamasa da onları izleyen güç olarak tanımladıkları sonucuna ulaşmıştır. Karaman (2019), Kuzey Makedonya'da yaşayan Türk asıllı ilkökul öğrencileriyle yürüttüğü araştırma sonucunda; öğrencilerin çoğunun Türkiye ve Atatürk hakkında olumsuz görüşe sahip olmadıkları, Türkçe dışında dil kullanan diğer çocuklarla iletişimlerinde Türkiye ve Atatürk hakkında konuştuklarını tespit etmiştir. Ancak literatürde ilkökul öğrencilerinin bakış açılarından Millî Mücadele ve Mustafa Kemal Atatürk'ün incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu tespitten hareketle bu çalışmanın amacı; ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin Millî Mücadele yılları ve Mustafa Kemal Atatürk'e yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaca ulaşabilmek için şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin Millî Mücadele yılları ile kurdukları tarihsel empati deneyimlerine yönelik görüşleri nelerdir?
2. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin Mustafa Kemal Atatürk'ün Millî Mücadele hareketine katkılarına yönelik görüşleri nelerdir?
3. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin Mustafa Kemal Atatürk'ün bireysel özelliklerine yönelik görüşleri nelerdir?
4. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin Mustafa Kemal Atatürk ile konuşma imkânları olsa söyleyeceklerine yönelik görüşleri nelerdir?
5. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin Mustafa Kemal Atatürk denilince zihinlerinde canlanan görüntülere yönelik çizimleri nasıldır?

## Yöntem

### Araştırma Deseni

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin Millî Mücadele yılları ve Mustafa Kemal Atatürk'e ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma nitel araştırma yönteminde tasarlanmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2018) göre nitel araştırmalar algı ve olayların doğal ortamda, gerçekçi ve bütüncül şekilde belirlenmesine yönelik çalışmalardır. Araştırma nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan temel nitel araştırma deseninde yürütülmüştür. Bu desende çalışma grubunun araştırma konusunu nasıl yorumladığı ve oluşturdukları üzerinde durulur (Merriam, 2018). Bu araştırmada ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin Millî Mücadele yılları ve Mustafa Kemal Atatürk'e ilişkin görüşlerine odaklanıldığı için temel nitel araştırma deseni tercih edilmiştir.

## Çalışma Grubu

Tablo 1. Çalışma grubuna ait özellikler

		f	%	
<b>Cinsiyet</b>	Kadın	12	50	
	Erkek	12	50	
<b>Anne Eğitim Durumu</b>	İlkokul	-	-	
	Ortaokul	2	8	
	Lise	7	29	
	Üniversite	15	63	
<b>Baba Eğitim Durumu</b>	İlkokul	-	-	
	Ortaokul	1	4	
	Lise	6	25	
	Üniversite	17	71	
<b>Anne Mesleği</b>	Öğretmen	9	38	
	Ev Hanımı	8	34	
	Teknisyen	2	8	
	Akademisyen	1	4	
	Bankacı	1	4	
	Avukat	1	4	
	Laborant	1	4	
	Okul Müdür Yardımcısı	1	4	
	Öğretmen	6	25	
	Akademisyen	4	18	
	Okul Müdürü	3	13	
	Esnaf	2	8	
	<b>Baba Mesleği</b>	Mühendis	2	8
		Tekniker	2	8
İşletme Müdürü		1	4	
Mali Müşavir		1	4	
Müteahhit		1	4	
Kasiyer		1	4	
Terzi		1	4	

Araştırmanın çalışma grubu 2021-2022 eğitim öğretim yılı ikinci yarısında Afyonkarahisar il merkezinde bulunan bir ilkokulun 4. sınıfında iki farklı şubede öğrenim görmekte olan 24 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma grubuna dâhil olacak öğrencilerin seçiminde sınıf öğretmenlerinden yardım alınarak her bir şubeden düşük, orta ve yüksek başarı grubunda 2 kadın, 2 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 24 öğrenci belirlenmiştir. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Maxwell'e (2018) göre amaçlı örnekleme derinlemesine araştırma yapabilmeye uygun bilgi zengini durumlar seçilmektedir. Bilgi açısından zengin durumlarda araştırmacı mümkün olduğunca fazla bilgiye ulaşabilmektedir (Patton, 2018). Ölçüt örnekleme önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu çalışmada çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin belirlenmesindeki ölçüt; düşük, orta ve yüksek başarı grubunda olmaktır. Tablo 1'de çalışma grubuna ait özellikler belirtilmektedir.

### **Veri Toplama Aracı**

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2018) göre görüşme formları araştırma problemiyle ilgili hazırlanan bütün soruların kullanılmasını güvence altına almaktadır. Bu yöntemde görüşmeci hem önceden hazırladığı soruları hem de bu sorulara yönelik cevapları detaylandırabilmek amacıyla ek sorular sorabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Merriam'a (2018) göre yarı yapılandırılmış görüşmeler, konuşmanın akışında değişik sorularla konunun detaylandırılmasına ve konu hakkında yeni fikirlere ulaşılmasına imkân tanımaktadır. Görüşmeler, iletişimin en yaygın biçimi olan konuşmayı temel alması ve kişilerin görüş, deneyim ve duygularını belirleme yönünden oldukça güçlü olması sebebiyle nitel araştırmalarda diğer veri toplama araçlarına kıyasla öne çıkmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Görüşme formunun oluşturulmasında ilk adım olarak araştırmanın amacı doğrultusunda literatür taraması yapılmış ve açık uçlu görüşme soruları oluşturulmuştur. Oluşturulan görüşme sorularının kapsam, anlaşılabilirlik ve açıklık bakımından değerlendirmek üzere uzman görüşüne başvurulmuştur. Alan uzmanından gelen dönütlere göre sorular ifade ediliş tarzı bakımından düzeltilerek görüşme formuna son şekli verilmiştir. Görüşme formunun ilk bölümünde öğrencileri tanımlamak üzere cinsiyet, anne-baba eğitim durumu ve mesleğine yönelik sorular bulunmaktadır. İkinci bölümde ise öğrencilerin Millî Mücadele yılları ve Mustafa Kemal Atatürk'e yönelik görüşlerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. İkinci bölümde; katılımcıların, Millî Mücadele yıllarına yönelik kurdukları tarihsel empati deneyimleri, Mustafa Kemal Atatürk'ün Millî Mücadele hareketine katkıları, Mustafa Kemal Atatürk'ün bireysel özelliklerine yönelik görüşleri, Mustafa Kemal Atatürk ile konuşma imkanları olsa söyleyecekleri ve Mustafa Kemal Atatürk denilince öğrencilerin zihinlerinde canlanan görüntüleri belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

### **Verilerin Toplanması ve Analizi**

Araştırma verileri 2021-2022 eğitim öğretim yılı bahar dönemi içinde, 14/03/2022-18/03/2022 tarihleri arasında, sınıf öğretmenlerinin uygun gördüğü zaman dilimleri içerisinde, öğretmenler odasında her bir öğrenciyle yapılan yüz yüze görüşmeler sonrasında toplanmıştır. Görüşmeler sırasında yönlendirici ifadeler kullanmaktan kaçınılmış, öğrencilerin düşüncelerini rahatça ifade edebilecekleri bir ortam oluşturulmaya özen gösterilmiştir. Görüşmeye başlamadan önce öğrencilere çalışmanın amacı anlatılmış, etik hassasiyetler konusunda bilgi verilmiştir. Araştırmada öğrencilerin değerlendirilmesinin amaçlanmadığı, toplanan verilerin yalnızca araştırma için kullanılacağı açıklanmış ve böylelikle öğrencilerden samimi cevaplar alınması sağlanmıştır.

Veri kaybını önlemek amacıyla görüşme sırasında ses kaydı yapılabilmesi için öğrencilerden izin alınmıştır. Öğrencilerin konuyla ilgili görüşlerini detaylandırabilmek amacıyla görüşme sırasında sonda sorular kullanılmıştır. Sonda sorular verilen cevabı derinleştirmek, cevapların zenginlik ve derinliğini arttırmak için kullanılmaktadır (Patton, 2018). Görüşmeler her bir öğrenciyle yaklaşık 10-15

dakika kadar sürmüştür, her görüşme sonunda öğrencilere eklemek istedikleri bir şey olup olmadığı sorulmuş ve görüşme sonlandırılmıştır. Ayrıca çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin bulunduğu sınıflarda, sınıf öğretmenleri tarafından görsel sanatlar dersinde öğrencilerden Mustafa Kemal Atatürk denilince zihinlerinde canlanan görüntülere yönelik resim çizmeleri istenmiş, öğrencilerin çizecekleri resimler için hiçbir yönlendirme yapılmamış ve öğrencilerin hayal güçlerini kullanmaları istenmiştir. Ders sonunda çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin çizmiş oldukları resimler sınıf öğretmenlerinden teslim alınmıştır.

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmelerin çözümlenmesi Microsoft Office Word programına kaydedilerek metne dönüştürülmüştür. Görüşmelerde katılımcıların verdikleri cevaplar araştırma soruları dikkate alınarak kodlanmıştır. Öğrencilerin çizmiş oldukları resimler tek tek incelenmiş, resimlerde yer alan kavramlar tespit edilerek kategorize edilmiştir. Tespit edilen kavramların frekansları hesaplanarak tablo haline getirilmiştir. Öğrenci çizimlerinde tespit edilen öğeleri en iyi yansıtan resimlere yer verilerek yorumlanmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiş, oluşturulan kodların ortak yönleri belirlenerek sınıflandırılmış ve her bir araştırma problemine yönelik kategoriler oluşturulmuştur. Betimsel analizde veriler önceden belirlenen başlıklar temalar altında yorumlanmaktadır. Betimsel analizde katılımcı görüşlerinden alıntılar yapmak çalışmanın güvenilirliği ve görüşlerin yansıtılmasını sağlamaktadır. Ayrıca çarpıcı görüşlerin yansıtılmasına da imkan tanımaktadır (Altunışık ve diğerleri., 2005). Veri analizinin son aşamasında verilere anlam kazandırmak için bulgular kategoriler ve kodlar çerçevesinde tablolarla sunulmuş ve doğrudan alıntılarla desteklenerek yorumlanmıştır. Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin kimlik bilgilerini gizli tutmak amacıyla gerçek isimleri yerine Ö1, Ö2...Ö24 şeklinde kod ve numaralar kullanılmıştır. Araştırmada betimsel analiz kullanıldığı için doğrudan alıntılara sıklıkla yer verilmiştir.

### **Geçerlik ve Güvenirlik Önlemleri**

Nitel araştırmalarda niteliği arttırabilmek için belli stratejiler bulunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak için inandırıcılık, transfer edilebilirlik ve teyit edilebilirlik için gerçekleştirilen işlemler detaylı olarak açıklanmıştır.

**İnandırıcılık:** Nitel araştırmalarda araştırma süreci ve sonuçların açık, tutarlı, başka araştırmacılar tarafından teyit edilebilir ve açık olmasıdır. Bu nedenle araştırmacının ulaştığı bulguların gerçekliğine, sonuçların benzer ortamlarda geçerliğine, araştırma sürecinin tutarlı olmasına, verilerin nesnel bir yaklaşımla toplandığı ve analiz edildiğine yönelik kanıtlar sunması gerekmektedir. İnandırıcılığı sağlamak üzere uzun süreli etkileşim, derin odaklı veri toplama, veri çeşitlemesi, uzman görüşü ve katılımcı teyidi gibi stratejiler gerçekleştirilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu araştırmanın inandırıcılığını sağlamak üzere katılımcılarla yapılan görüşmelerde derinlemesine sorular kullanılmış ve görüşmelerin kısa sürmemesine özen gösterilmiştir. Katılımcılarla uzun süreli



iletişim kurmak ve derinlemesine veri toplamak hedeflenmiştir. Ayrıca veri analiz süreci uzman görüşüne sunularak araştırmacılar ve alan uzmanının kodlamaları karşılaştırılmış, uyuşum yüzdesi ( $[(\text{Görüş birliği} / (\text{Görüş birliği} + \text{Görüş ayrılığı}) \times 100]$ ). 90 olarak hesaplanmıştır. Miles ve Huberman'a (1994) göre güvenilirlik hesaplarının. 70'in üzerinde olması araştırmacının güvenilir kabul edilebileceğini göstermektedir. Araştırmacılar ve alan uzmanı arasında görüş ayrılıklarının bulunduğu kısımlar tekrar değerlendirilerek görüş birliği sağlanmıştır.

**Transfer edilebilirlik (aktarılabirlik):** Nitel araştırmalarda araştırmacının yapılış aşamasını zengin şekilde tanımlamak, örneklem seçiminde azami çeşitlilik sağlanması, etik ilkelere dikkat edilerek ortam ve katılımcıların tanımlanması, katılımcı görüşlerinden yapılan alıntılarla bulguların desteklenmesi ve kanıtlanmasıdır (Merriam, 2018; Yıldırım ve Şimşek, 2018). Nitel araştırmalarda elde edilen verilerin detaylı bir şekilde rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara ulaşım şeklini ayrıntılı olarak açıklaması nitel araştırmalarda geçerliğin önemli ölçütleri arasındadır (Creswell, 2013; Glesne, 2016). Bu araştırmada yöntem bölümünde; araştırma deseni, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analizi süreci ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Ayrıca çalışma grubunun kimlikleri gizli tutularak bilgi verilmiş, ölçütler belirlenerek iki farklı sınıftan düşük, orta ve yüksek başarı grubunda bulunan öğrenciler tercih edilerek katılımcı zenginliği sağlanmış, bulgular bölümünde temalar öğrenci görüşlerinden doğrudan alıntılarla açıklanmış ve ayrıntılı betimleme yapılması hedeflenmiştir. Bu şekilde araştırmacının yayınlanması sonrasında olası okuyucu kitleye verilerin elde edilmesi ve analiz süreci konusunda detaylı bilgi sunulmuştur.

**Teyit edilebilirlik:** Nitel araştırmalarda sonuçların toplanan verilerle teyit edilmesi ve bu çerçevede anlamlı açıklamaların okuyucuya sunulmasıdır. Bilimsel araştırma sonuçlarının gerçeği yansıtması, araştırmacının öznel yargı ve varsayımlarından uzak olması beklenir. Bu bağlamda nitel araştırmacıların ulaştığı sonuçları topladığı verilerle teyit etmesi ve bu çerçevede okuyuculara anlamlı açıklamalar sunması beklenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu araştırmada teyit edilebilirliği sağlamak için araştırmacının ham verileri saklanarak, araştırma süreci detaylı olarak açıklanarak, sonuçlar araştırma verileriyle açık bir şekilde ilişkilendirilerek teyit edilebilirliğin sağlanması hedeflenmiştir.

### **Araştırmanın Etik İzinleri**

Yapılan bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

**Etik kurul izin bilgileri:** Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı = Afyon Kocatepe Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi=11/03/2022

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası= 2022/80

## Bulgular

Elde edilen veriler; araştırmanın bu bölümde araştırma bulguları araştırma soruları temel alınarak analiz edilmiştir.

### 1. Öğrencilerin Millî Mücadele Yılları ile Kurdukları Tarihsel Empati Deneyimlerine Yönelik Görüşleri

Öğrencilerin “Millî Mücadele yıllarında yaşadığını düşün. O yıllara ait öğrendiklerini ve dönemin koşullarını da dikkate alarak cevaplamanı istiyorum. Sen Millî Mücadeleye ne tür katkılar sağladın?” sorusuna verdikleri yanıtların analizi sonucunda elde edilen kategoriler, kodlar ve frekanslar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Millî Mücadele yılları ile kurdukları tarihsel empati deneyimlerine yönelik görüşleri

Kategoriler	Kodlar	f
Cepheye yönelik yardımları	Mermi/silah taşımak	16
	Yiyecek/içecek taşımak	14
	Eşya/kıyafet yardımı yapmak	12
	Savaşa katılmak	11
	Yardım etmek	10
	Tıbbi malzeme taşımak	4
	Mustafa Kemal Atatürk’e yardım etmek	3
	İnsanları görevlendirmek	2
Millî bilinç uyandırmaya yönelik yardımları	Çadır kurmak	1
	Halkı bilgilendirmek	25
	Herkesin savaşmasını sağlamak	11
	Halkı cesaretlendirmek	5
	Mustafa Kemal Atatürk’e güvenmelerini söylemek	3
	Tavsiyelerde bulunmak	2
	Kongreler yapmak	2
	Afiş hazırlamak	2
	Slogan hazırlamak	2
	Gazete çıkartmak	1
Millî Mücadele sürecine yönelik duyuşsal tepkiler	Korkmak	1
	Cesur olmak	1
	Mustafa Kemal Atatürk’ü örnek almak	1

Tablo 2’de görüldüğü üzere öğrencilerin Millî Mücadele yılları ile kurdukları tarihsel empati deneyimlerine yönelik görüşleri; cepheye yönelik yardımları, millî bilinç uyandırmaya yönelik yardımları ve Millî Mücadele sürecine yönelik duyuşsal tepkiler kategorileri üzerinden değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin Millî Mücadele döneminde yaşamaları halinde yapacakları en önemli yardımın cepheye yönelik yardımlar olduğu görülmektedir. Cepheye yönelik yardımlar kategorisinde öne çıkan yardımların mermi/silah taşımak (f=16), yiyecek/içecek yardımı (f=14), eşya/kıyafet yardımı (f=12)

olduğu dikkat çekmektedir. Öğrencilerin millî mücadele yılları ile kurdukları tarihsel empatilerinde o dönemin koşullarını değerlendirebildikleri, Millî Mücadele döneminde en ciddi ihtiyaçlardan olan askeri malzeme ve iâşe giderlerini tarihsel bağlam bilgisini işe koşarak ifade edebildikleri görülmektedir. Savaş alanındaki askerlere mermi/silah, yiyecek/içecek, eşya/kiyafet, tıbbi malzeme ulaştırarak yardım edebileceğini ifade eden bazı öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

Ö1 “Askerlerimize yiyecek, içecek taşırdım. Kişisel ihtiyaçları, giyinme ve barınmaları için ise odun ve çarşaf getirip çadır kurardım...”

Ö3 “...Askerlere yardım ederdim, mesela kendi giyeceklerimden verirdim...”

Ö5 “...Eviden askerlere yiyecek götürebilirdim. Mermi taşırdım...”

Ö9 “...Askerlerimize yemek yapardım. Yaralandıklarında iyileşmeleri için tıbbi malzemeler götürürdüm.

Ö7 “...Hastalara yardım ederdim, hastalar ne istiyorlarsa getirirdim...”

Ö21 “...Yaralı askerleri tedavi edip iyileştiren hemşire veya doktor olmak isterdim...”

Cepheye yönelik yardımlarını; askerlere ve Mustafa Kemal Atatürk’e yardım etmek ve savaşa katılmak olarak açıklayan bazı öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

Ö2 “Mustafa Kemal Atatürk’ün planlarının gerçekleşmesi için ona yardım ederdim. Savaş alanındaki arkadaşlarıma da yardım ederdim...”

Ö4 “...Askerlere yardım ederdim. Çocuk olmasaydım ben de savaşmak için cepheye gider, savaşırardım...”

Ö10 “...Yurdumuzu geri almak için uğraşırdım...”

Ö16 “...Türk halkı için canımı bile feda ederdim. Askerlere destek olurdu...”

Millî bilinç uyandırmaya yönelik yardımlar kategorisinde öne çıkan yardımların halkı bilgilendirmek (f=25), herkesin savaşmasını sağlamak (f=11), halkı cesaretlendirmek (f=5) ve Mustafa Kemal Atatürk’e güvenmelerini söylemek (f=3) olduğu görülmektedir. Öğrencilerin millî mücadele yılları ile kurdukları tarihsel empatilerinde o dönemin koşullarını değerlendirebildikleri, Millî Mücadele hareketine katılan insanların neler düşünmüş ve nasıl hareket etmiş olabileceklerine dair görüşlerini tarihsel perspektif alma bilgisini işe koşarak millî bilinç vurgusuyla ifade edebildikleri dikkati çekmektedir. Millî bilinç uyandırmaya yönelik yardımlara yönelik bazı öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

Ö1 “...İnsanları bir alana toplayıp yurdumuzun nasıl işgal altında olduğunu anlatabilirdim...”

Ö3 “...İnsanlara ‘Mustafa Kemal’e güvenin, biz yapacağız, başaracağız’ derdim...”

Ö4 “...Sütçü İmam gibi tek tek köyleri gezerdim. Türk halkını bilinçlendirirdim...”

Ö5 “...İnsanlarla görüşüp herkesin savaşmasını sağlayabilirdim...”

Ö9 “...İnsanları savaşı kazanmaları için cesaretlendirirdim....’Bu vatan bizim, bizde kalacak’ derdim.”

Ö21 “...Cepheleleri gezerek askerlere ‘Savaşın, dayanın!’ derdim. Halka tavsiyelerde bulunurdum. ‘Savaş için hazırlıklı olun, tüm yaralı askerleri tedavi edin. Her zaman birbirinize destek olun. Savaş için hazırlıklı olmak için ne gerekiyorsa yapın’ derdim.

Bazı öğrenciler millî bilinç uyandırmaya yönelik yardımlarını; kongreler yapmak, afiş/slogan hazırlamak, gazete çıkartmak olarak şu şekilde açıklamışlardır:

Ö4 "...Atatürk gibi kongreler yapardım..."

Ö20 "...Gazeteler çıkartır, haber yapardım. Haberde savaşı ve Mustafa Kemal'i yazar, insanlara 'Savaşa katılın' derdim."

Ö23 "...'Ülkenizi koruyun' yazan afişler hazırlar, insanların görebileceği yerlere asardım."

Ö24 "...'Savaşa gireceğiz, yardım edin' yazan afişler hazırlardım..."

Millî Mücadele sürecine yönelik duyuşsal tepkiler kategorisinde öğrenciler empati yaptıkları tarihsel dönemde yaşayan insanların duyuşsal tepkilerini ve içinde buldukları durumu; korkmak (f=1), cesur olmak (f=1) ve Mustafa Kemal Atatürk'ü örnek almak (f=1) şeklinde tarihsel empatinin duyuşsal bağlantı boyutunda değerlendirmişlerdir. Bu konuda öğrencilerin görüşü şu şekildedir:

Ö2 "...Cephede cesurca davranarak düşmanların devletimize girmesini engelledim..."

Ö17 "...Biraz korkardım ama Atatürk'ün tarafında olur ve onu destekledim..."

Ö22 "...Atatürk'ü örnek alarak düşmanları engelleyecek şeyler yapardım..."

## 2. Öğrencilerin Mustafa Kemal Atatürk'ün Millî Mücadele Hareketine Katkılarına Yönelik Görüşleri

Öğrencilerin "Mustafa Kemal Atatürk'ün faaliyetlerinin Millî Mücadele'ye katkıları hakkında neler düşünüyorsun?" sorusuna verdikleri yanıtların analizi sonucunda elde edilen kategoriler, kodlar ve frekanslar Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Mustafa Kemal Atatürk'ün millî mücadele hareketine katkılarına yönelik görüşleri

Kategoriler	Kodlar	f
Savaşa yönelik katkılar	Savaşması	15
	Yurdu işgalden kurtarması	9
	Savaşların planlarını hazırlaması	8
	Askerlere iyi davranması	3
	Askerlerine savaş planları öğretmesi	2
	TBMM'yi açması	1
Millî bilinç uyandırmaya yönelik katkılar	Halkı bilinçlendirmesi	9
	Kongreler düzenlemesi	3
	Genelgeler yayınlaması	1
	Halkın yanında olması	1

Tablo 3'te görüldüğü üzere öğrencilerin Mustafa Kemal Atatürk'ün Millî Mücadele Hareketine katkılarına yönelik görüşleri; savaşa yönelik katkılar ve millî bilinç uyandırmaya yönelik katkılar kategorileri üzerinden değerlendirilmiştir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün Millî Mücadele Hareketinde savaşa yönelik katkılar kategorisinde; savaşması (f=15), yurdu işgalden kurtarması (f=9), savaşların planlarını hazırlaması (f=8) kodlarının öne çıktığı görülmektedir. Burada öğrencilerin Mustafa Kemal Atatürk'ün başkomutanlığına vurguda buldukları dikkat çekmektedir. Bu konuda bazı öğrencilerin görüşü şu şekildedir:

Ö2 "...Mustafa Kemal o savaşların hepsinin planlarını hazırladı..."

Ö6 "Millî mücadeledeki en önemli komutan tabi ki de Mustafa Kemal, onun sayesinde millî mücadeleyi kazandık. Bu nedenle o millî mücadelenin en önemli kişisi"

Ö7 "...Yurdumuzu işgallerden kurtarmıştır, savaşmıştır."

Ö15 "...Komutan olup bizi korumuş, millî mücadeleyi kazanmamızı o sağlamış"

Ö21 "...İleri görüşü ve zekâsı sayesinde bizi kurtardı."

Bazı öğrenciler ise Mustafa Kemal Atatürk'ün savaşa yönelik katkılarını; askerlere iyi davranması (f=3=), askerlerine savaş planları öğretmesi (f=2) ve TBMM'yi açması (f=1) olarak şu şekilde açıklamışlardır:

Ö1 "...Cephedeki askerlere saygılı olmuş, bağırمامış..."

Ö5 "...Savaşmış ve planlama yapmış, askerlerine plan öğretmiş, askerın destekçisi olmuştur."

Mustafa Kemal Atatürk'ün Millî Mücadele Hareketinde millî bilinç uyandırmaya yönelik katkılar kategorisinde; halkı bilinçlendirmesi (f=9) ve kongreler düzenlemesi (f=3) kodlarının öne çıktığı görülmektedir. Bu konuda bazı öğrencilerin görüşü şu şekildedir:

Ö3 "...halkı bilinçlendirmiş, kongreler düzenlemiş, halkı desteklemiş, hep onların yanında olmuş."

Ö11 "...halkı birlik ve beraberliğe çağırmıştır..."

Ö21 "... Halka duyurular yapmak için toplantılar yaptı. O toplantılarda "Savaşta çok dikkatli olmamız hakkında tavsiyeler, işbirliği ile savaşı kazanmak ve birlik olmak" hakkında duyurular yaptı."

### 3. Öğrencilerin Mustafa Kemal Atatürk'e Yönelik Görüşleri

Öğrencilerin "Mustafa Kemal Atatürk deyince aklına neler geliyor?" sorusuna verdikleri yanıtların analizi sonucunda elde edilen kategoriler, kodlar ve frekanslar Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Mustafa Kemal Atatürk'ün bireysel özelliklerine yönelik görüşleri

Kategoriler	Kodlar	f
<b>Zihinsel özellikleri</b>	İleri görüşlü olması	17
	Çalışkan olması	6
	Azimli olması	3
	Zeki olması	2
	Bilgili olması	1
	Başarılı olması	1
	Planlı olması	1
	Düzenli olması	1
	Eğitime önem vermesi	1
<b>Duygusal özellikleri</b>	Vatansever olması	9
	Saygılı olması	4
	Sabırlı olması	4
	Çocukları sevmesi	3
	Kendine güvenmesi	2
	Yardımsever olması	2
	İyimser olması	2
	Cesur olması	2
	Dürüst olması	1
	Cömert olması	1
	Adaletli olması	1
	Arkadaş sever olması	1
	Fedakar olması	1
	Halkını sevmesi	1
	Merhametli olması	1
<b>Fiziksel özellikleri</b>	Mavi gözlü olması	2
	Sarı saçlı olması	1
<b>Mesleki özellikleri</b>	Vatanı kurtarması	3
	Kahraman olması	2
	Cumhuriyeti ilan etmesi	1
	Büyük bir komutan olması	1
	Önder olması	1
	İnsanları bilinçlendirmesi	1

Tablo 4'te görüldüğü üzere öğrenciler Mustafa Kemal Atatürk'ü bireysel özellikleri bakımından; zihinsel özellikleri, duygusal özellikleri, fiziksel özellikleri ve mesleki özellikleri kategorileri üzerinden değerlendirmişlerdir. Öğrencilerin zihinlerindeki Mustafa Kemal Atatürk tanımlamalarında zihinsel özellikler ve duygusal özellikler vurgusunun öne çıktığı görülmektedir. Bu vurguların öğrencilerdeki Mustafa Kemal Atatürk sevgisini gösterdiği söylenilebilir.

Zihinsel özellikleri kategorisinde; Mustafa Kemal Atatürk'ün ileri görüşlü (f=17), çalışkan (f=6), azimli (f=3), zeki (f=2) olmasının öne çıktığı görülmektedir. Bazı öğrenciler ise Mustafa Kemal Atatürk'ün bilgili (f=1), başarılı (f=1), planlı (f=1), düzenli (f=1) olduğunu ve eğitime önem verdiğini (f=1) ifade etmişlerdir. Bazı öğrencilerin Mustafa Kemal Atatürk'ün zihinsel özelliklerini şu şekilde belirtmişlerdir:

Ö1 "Mustafa Kemal Atatürk ileri görüşlü ve başarılı bir insandır..."

Ö14 "...çalışkan ve azimli yani pes etmeyen bir insandır..."

Ö16 "...Mustafa Kemal zeki ve çalışkan bir insandır..."

Ö19 "...Çalışkan bir çocukmuş..."

Ö21 "...Çok zeki olması aklıma geliyor..."

Öğrenciler duygusal özellikleri kategorisinde; Mustafa Kemal Atatürk'ün vatansever (f=9), saygılı (f=4), sabırlı (f=4), çocukları seven (f=3), kendine güvenen (f=2), yardımsever (f=2), iyimser (f=2), cesur (f=2), dürüst (f=1), cömert (f=1), adaletli (f=1), arkadaş sever (f=1), fedakar (f=1), halkını seven (f=1) ve merhametli (f=1) olduğunu ifade etmişlerdir. Bu konuda bazı öğrencilerin görüşü şu şekildedir:

Ö2 "...Mustafa Kemal Atatürk cesurdur..."

Ö3 "...Çok adaletlidir..."

Ö6 "...Mustafa Kemal halkını seven, vatanının seven biridir..."

Ö7 "...Mustafa Kemal merhametli bir insandır..."

Ö8 "...Mustafa Kemal çocukları çok severmiş..."

Ö18 "...Özgüvenli bir insan olduğu aklıma geliyor..."

Ö22 "...Fedakar bir insandır..."

Öğrenciler fiziksel özellikleri kategorisinde; Mustafa Kemal Atatürk'ün mavi gözlü (f=2) ve sarışın olmasını (f=1) şu şekilde ifade etmişlerdir:

Ö21 "...mavi gözlü, sarı saçlı olması..."

Ö24 "...Mavi gözleri var. Gözleri çok güzel..."

Öğrenciler mesleki özellikler kategorisinde; Mustafa Kemal Atatürk'ün vatani kurtarması (f=3), kahraman olması (f=2), Cumhuriyeti ilan etmesi (f=1), büyük bir komutan olması (f=1), önder olması (f=1) ve insanları bilinçlendirmesini (f=1) ifade etmişlerdir. Bu konuda bazı öğrencilerin görüşü şu şekildedir:

Ö2 "...Vatani düşmandan kurtarmıştır..."

Ö5 "...Mustafa Kemal Kurtuluş Savaşında kahramanlıklar yapmıştır..."

Ö7 "...Yurdumuzu işgalden kurtarmıştır..."

Ö9 "...Mustafa Kemal bir kahramandır..."

Ö12 "...Atatürk herkesi bilinçlendirmeye çalışan, herkese yol gösteren iyi bir insandır..."

Ö21 "Mustafa Kemal Atatürk denilince benim aklıma, bağımsızlığımızı kazandıran, vatani kurtaran ve Cumhuriyeti ilan eden büyük bir komutan geliyor..."

#### **4. Öğrenciler Mustafa Kemal Atatürk ile Konuşma İmkanları Olsa Söyleyeceklerine Yönelik Görüşleri**

Öğrencilerin "Şu an Mustafa Kemal Atatürk ile konuşma imkânın olsaydı ona neler söylerdin?" sorusuna verdikleri yanıtların analizi sonucunda elde edilen kategoriler, kodlar ve frekanslar Tablo 5 'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Mustafa Kemal Atatürk ile konuşma imkânları olsa söyleyeceklerine yönelik görüşleri

Kategoriler	Kodlar	f	
Duyuşsal ifadeler	Sizi çok seviyorum demek	4	
	Sen olmasan biz buralarda olamazdık demek	3	
	Çok güzel işler başardığını söylemek	3	
	Başarılarının devam etmesini dilemek	1	
	Ben de senin gibi olmak isterim demek	1	
	Herkes sizin için iyi şeyler söylüyor demek	1	
	İyi ki varsın demek	1	
	Sizi çok özledim demek	1	
	Teşekkür etmek	1	
	Gözün arkada kalmasın çocuklar vatana iyi bakıyor demek	1	
	Çocuklara hediyeler almasını tavsiye etmek	1	
	Çocukları çok sevmesini tavsiye etmek	1	
	Heyecandan bir şey söyleyememek	1	
	Meslek hayatına yönelik ifadeler	Çocukları korumasını istemek	3
		Düşmanı hemen yenmek için silah/asker sayısını arttırmasını tavsiye etmek	3
Daha hızlı barış sağlayabileceğini söylemek		2	
Askerlere sevgi/saygı ile davranmasını tavsiye etmek		2	
Düşman çocuklarını öldürmeyin demek		1	
Başka savaş yapmamayı/kimsenin ölmemesini istemek		1	
Çok önemli bir komutan olduğunu söylemek		1	
Herkesi millî mücadeleye çağırmasını söylemek		1	
Birlik olursak başaramayacağımız şey yok demek		1	
Tekrar cumhurbaşkanı olmasını istemek		1	
Halka inanmasını tavsiye etmek		1	
Cephelerde hendek açmak yerine kum torbaları kullanmasını tavsiye etmek		1	
İnsanları dinleyip isteklerini gerçekleştirmesini istemek		1	
Askerlerin tedavisi için Kızılay çadırları kurmasını istemek		1	
Çok çalışkan ve zeki olduğunu söylemek		1	
Haritada kurtarılması gereken yerleri göstermek	1		
Silah fabrikaları açmasını tavsiye etmek	1		
Yardımcı olarak yanında bulunmayı istemek	1		
Başarılarına yönelik sorular	Savaşı nasıl kazandığını sormak	9	
	Savaşta neler yaşadığını sormak	3	
	Nasıl bu kadar çalışkan olduğunu sormak	2	
	Nasıl bu kadar ileri görüşlü olduğunu sormak	2	
	Nasıl bu kadar sabırlı olduğunu sormak	1	
	Nasıl bu kadar iradeli olduğunu sormak	1	
Savaşta yanında olan kişileri sormak	1		

Tablo 5'te görüldüğü üzere öğrencilerin Mustafa Kemal Atatürk ile konuşma imkanları olsa söyleyeceklerine yönelik görüşleri; duyuşsal ifadeler, meslek hayatına yönelik ifadeler ve başarılarına yönelik sorular kategorileri üzerinden değerlendirilmiştir.

Duyuşsal ifadeler kategorisinde; sizi çok seviyorum demek (f=4), sen olmasan biz buralarda olamazdık demek (f=3) ve çok güzel işler başardığını söylemek (f=3) kodlarının öne çıktığı



görülmektedir. Ayrıca öğrenciler; başarılarının devam etmesini dilemek (f=1), ben de senin gibi olmak isterim demek (f=1), herkes sizin için iyi şeyler söylüyor demek (f=1), iyi ki varsın demek (f=1), sizi çok özledim demek (f=1), teşekkür etmek (f=1), gözün arkada kalmasın çocuklar vatana iyi bakıyor demek (f=1), çocuklara hediye almasını istemek (f=1), çocukları çok sevmesini istemek (f=1) ve heyecandan bir şey söyleyememek (f=1) ifadelerini kullanmışlardır. Bu ifadelerde öğrencilerin Mustafa Kemal Atatürk sevgisi ve hayranlığı öne çıkmaktadır. Öğrencilerin kullandığı gözün arkada kalmasın, seviyorum, özledim gibi kelimeler de sevgi ve hayranlıklarını göstermektedir. Bu konuda bazı öğrencilerin görüşü şu şekildedir:

Ö1 "...Çocuklara minik hediyeler almasını tavsiye ederdim."

Ö2 "...Teşekkür ederdim. 'Bu devlet senin sayende böyle' derdim..."

Ö4 "...Heyecandan bir şey söyleyemezdim..."

Ö5 "Çok güzel işler başardığını söyler, teşekkür ederdim..."

Ö8 "...'Atam seni çok seviyorum sen olmasan biz buralarda olamazdık, ben de senin gibi olmak isterdim' derdim..."

Ö9 "...'Gözün arkada kalmasın vatana iyi bakıyoruz çocuklar olarak' derdim..."

Ö12 "...Bu vatana bize verdiği için, bu bayrağı, bayramları, özel günleri verdiği için teşekkür ederdim. Çünkü bayramlar çok güzel..."

Ö17 "...elini alırdım dedelerimize yaptığımız gibi elini öper 'Atatürk'üm iyi ki varsın' derdim..."

Meslek hayatına yönelik ifadeler kategorisinde çocukları korumasını istemek (f=3), düşmanı hemen yenmek için silah/asker sayısını arttırmasını tavsiye etmek (f=3), daha hızlı barış sağlayabileceğini söylemek (f=2) ve askerlere sevgi/saygı ile davranmasını tavsiye etmek (f=2) kodlarının öne çıktığı görülmektedir. Ayrıca öğrenciler; düşman çocuklarını öldürmeyin demek (f=1), başka savaş yapmamayı/kimsenin ölmemesini istemek (f=1), çok önemli bir komutan olduğunu söylemek (f=1), herkesi milli mücadeleye çağırmasını söylemek (f=1), birlik olursak başaramayacağımız şey yok demek (f=1), tekrar cumhurbaşkanı olmasını istemek (f=1), halka inanmasını tavsiye etmek (f=1), cephelerde hendek açmak yerine kum torbaları kullanmasını tavsiye etmek (f=1), insanları dinleyip isteklerini gerçekleştirmesini istemek (f=1), askerlerin tedavisi için Kızılay çadırları kurmasını istemek (f=1), çok çalışkan ve zeki olduğunu söylemek (f=1), haritada kurtarılması gereken yerleri göstermek (f=1), silah fabrikaları açmasını tavsiye etmek (f=1) ve yardımcı olarak yanında bulunmayı istemek (f=1) ifadelerini kullanmışlardır. Öğrencilerin Mustafa Kemal Atatürk'ün meslek hayatına yönelik ifadeleri incelendiğinde; çok önemli bir komutan olduğu, tekrar cumhurbaşkanı olması ile çok çalışkan ve zeki olması gibi övgü ifadelerinin yanı sıra çocukları koruması, askerlere sevgi ve saygıyla davranması, halka inanması, insanların isteklerini gerçekleştirmesi gibi istekleri dikkat çekmektedir. Bu konuda bazı öğrencilerin görüşü şu şekildedir:

Ö6 "...Millî mücadelede çok önemli bir komutan olduğu için teşekkür etmek isterdim..."

Ö3 "...Silahların güçlenmesi için fabrikalar açmasını önerirdim..."

Ö5 "...Tekrar cumhurbaşkanı olmasını tavsiye ederdim. Çünkü bir sürü kötü olay olmaya başladı..."

Ö13 "...Düşmanı hemen yenebilmek için silahlarımızı daha çok arttırmasını isterdim..."

Ö14 "...Savaşta çocukları korumasını tavsiye ederdim..."

Ö17 "...beni yanına almasını söyledim çünkü ben onun gibi hareket ederdim, ona yardım ederdim o zaman..."

Ö21 "...başka savaş yapmayın kimse ölmesin derdim."

Başarılarına yönelik sorular kategorisinde; savaşı nasıl kazandığını sormak (f=9), savaşta neler yaşadığını sormak (f=3), nasıl bu kadar çalışkan olduğunu sormak (f=2) ve nasıl bu kadar ileri görüşlü olduğunu sormak (f=2) kodlarının öne çıktığı görülmektedir. Ayrıca öğrenciler nasıl bu kadar sabırlı olduğunu (f=1), nasıl bu kadar iradeli olduğunu (f=1) ve savaşta yanında olan kişileri (f=1) soracaklarını ifade etmişlerdir. Bu konuda bazı öğrencilerin görüşü şu şekildedir:

Ö1 "Mustafa Kemal Atatürk ile konuşma şansım olsaydı, nasıl bu kadar sabırlı ve çalışkan olduğunu, nasıl ileri görüşlü ve iradeli olduğunu sorardım. Millî mücadele hakkında nasıl direndiğini sorardım."

Ö7 "...Mustafa Kemal Atatürk ile konuşabilseydim Millî Mücadelede nasıl savaştınız diye sorardım..."

Ö13 "...Nasıl kurtardın vatani, günlerin nasıl geçti diye sorardım..."

##### 5. Öğrencilerin Mustafa Kemal Atatürk Denilince Zihinlerinde Canlanan Görüntüler

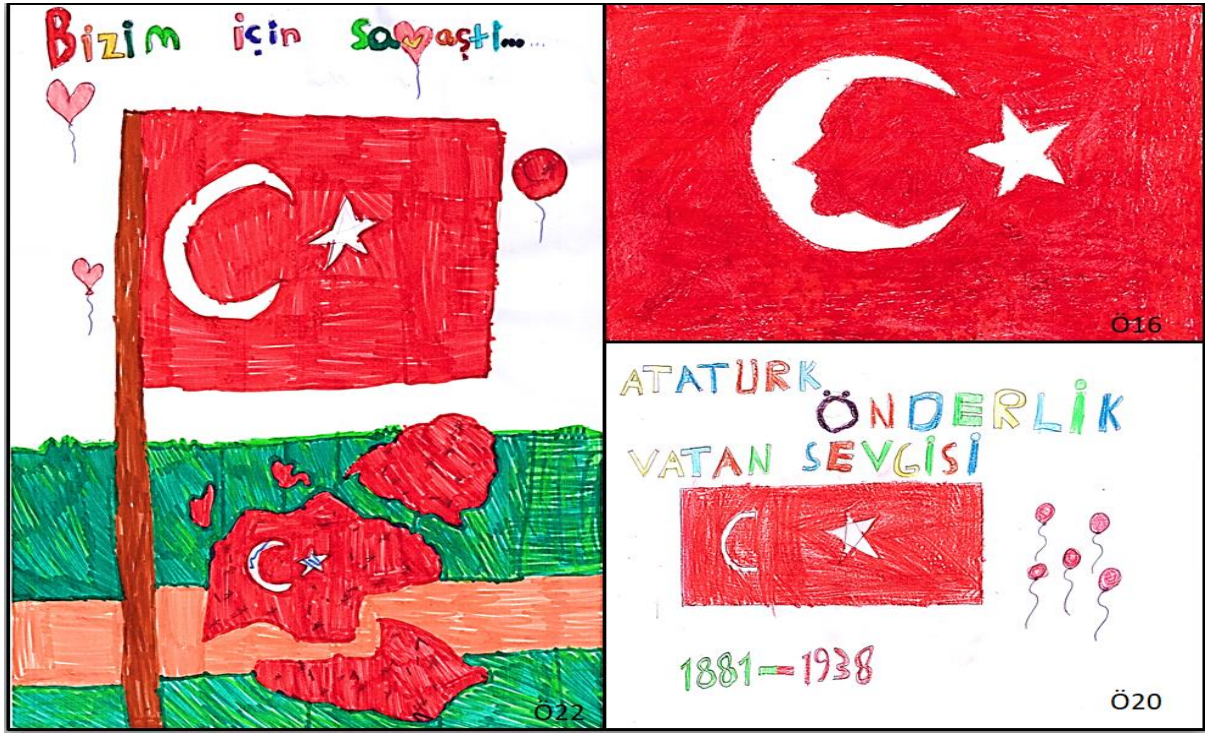
Öğrencilerin "Mustafa Kemal Atatürk denilince zihninizde canlanan görüntüyü çizebilir misin?" sorusuna verdikleri yanıtların analizi sonucunda elde edilen kategoriler, kodlar ve frekanslar Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerinin Mustafa Kemal Atatürk denilince zihinlerinde canlanan görüntülere yönelik çizimleri

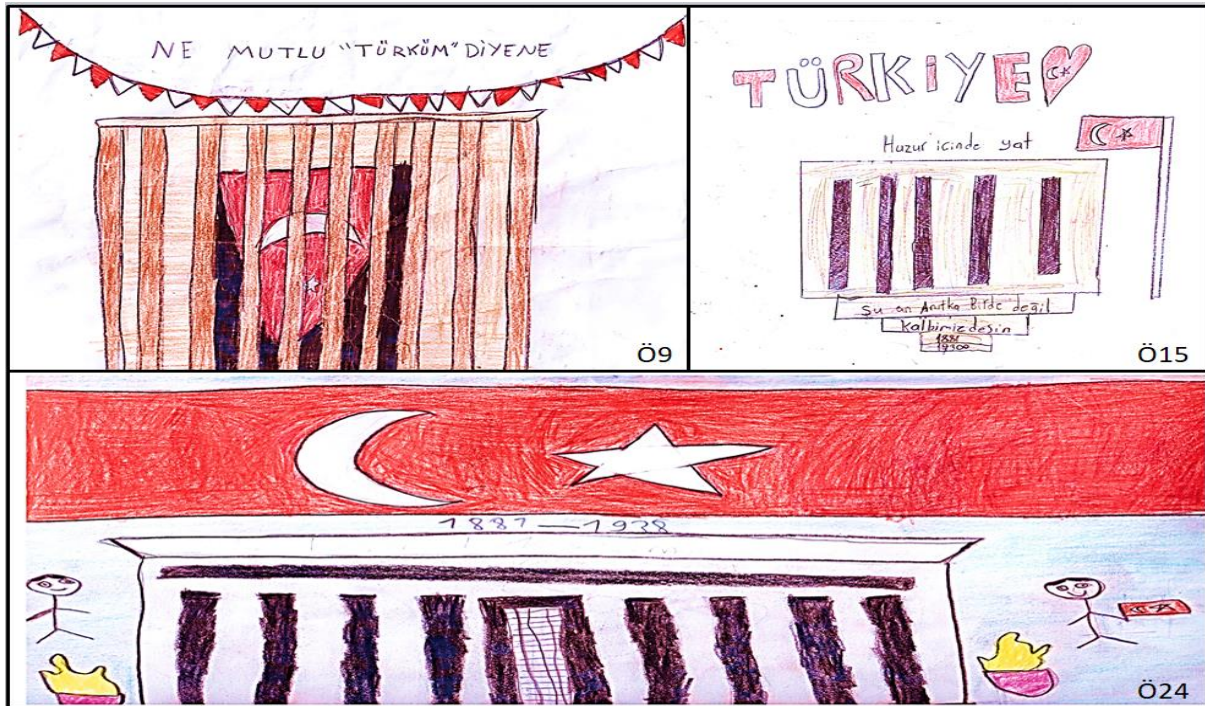
Kategoriler	Kodlar	f
Milli semboller	Türk bayrağı	11
	Anıtkabir	6
İnsan Atatürk	Çocuk	5
	Mustafa Kemal Atatürk'ün kişisel özellikleri	3
	Mustafa Kemal Atatürk'ün çocukluğu	1
	Mustafa Kemal Atatürk'ün fiziksel özellikleri	1
	Mustafa Kemal Atatürk'ün manevi kızı	1
Asker Atatürk	Savaş	7
Lider Atatürk	İnkılaplar	2
	Türkiye Büyük Millet Meclisi	1

Tablo 6'da görüldüğü üzere öğrencilerin Mustafa Kemal Atatürk denilince zihinlerinde canlanan görüntülere yönelik çizimleri; milli semboller, insan Atatürk, asker Atatürk ve lider Atatürk kategorileri üzerinden analiz edilmiştir. Öğrenciler çizimlerinde Mustafa Kemal Atatürk'ü bayrak ve çocuk unsurlarıyla imgelemişlerdir.

Milli semboller kategorisinde Türk bayrağı (f=11) ve Anıtkabir imgelemeleri yer almaktadır. (Resim 1 ve 2)

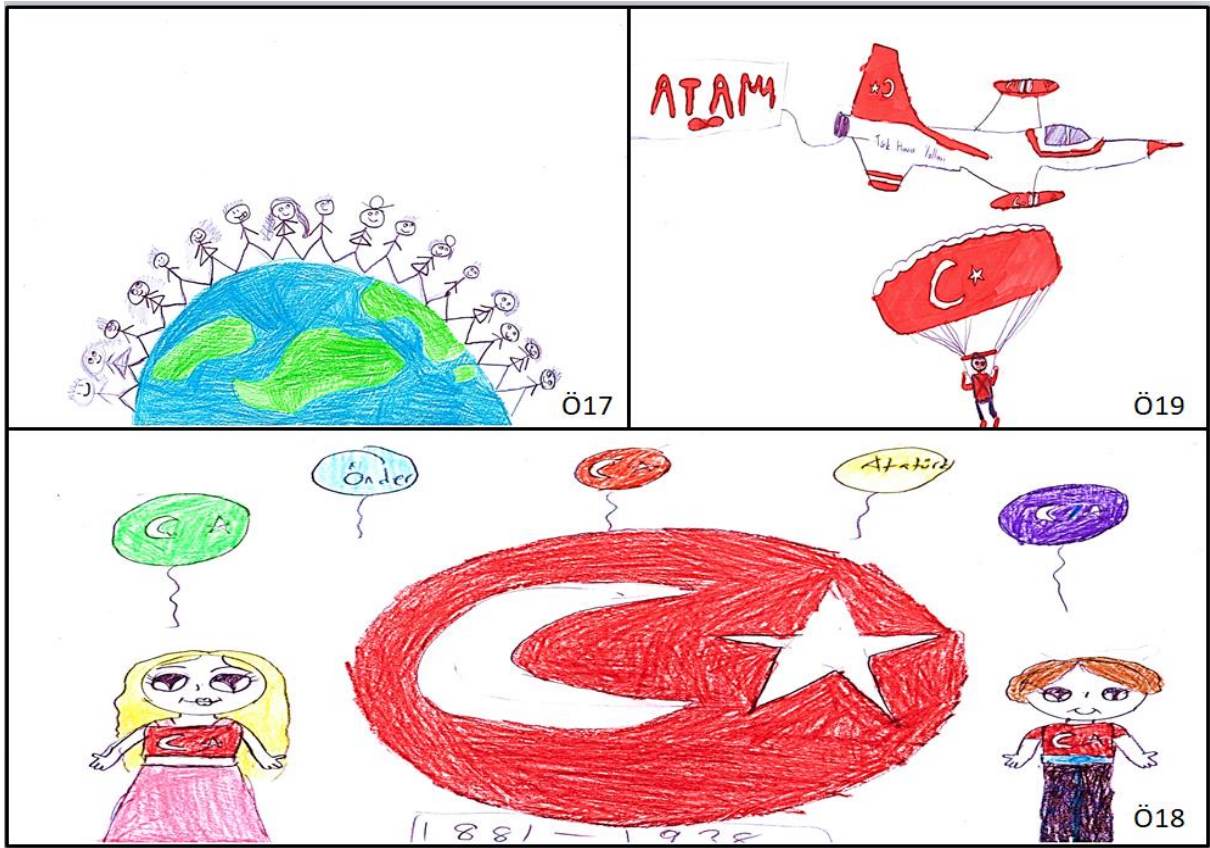


Resim 1. Öğrencilerin bayrak içeren resimleri

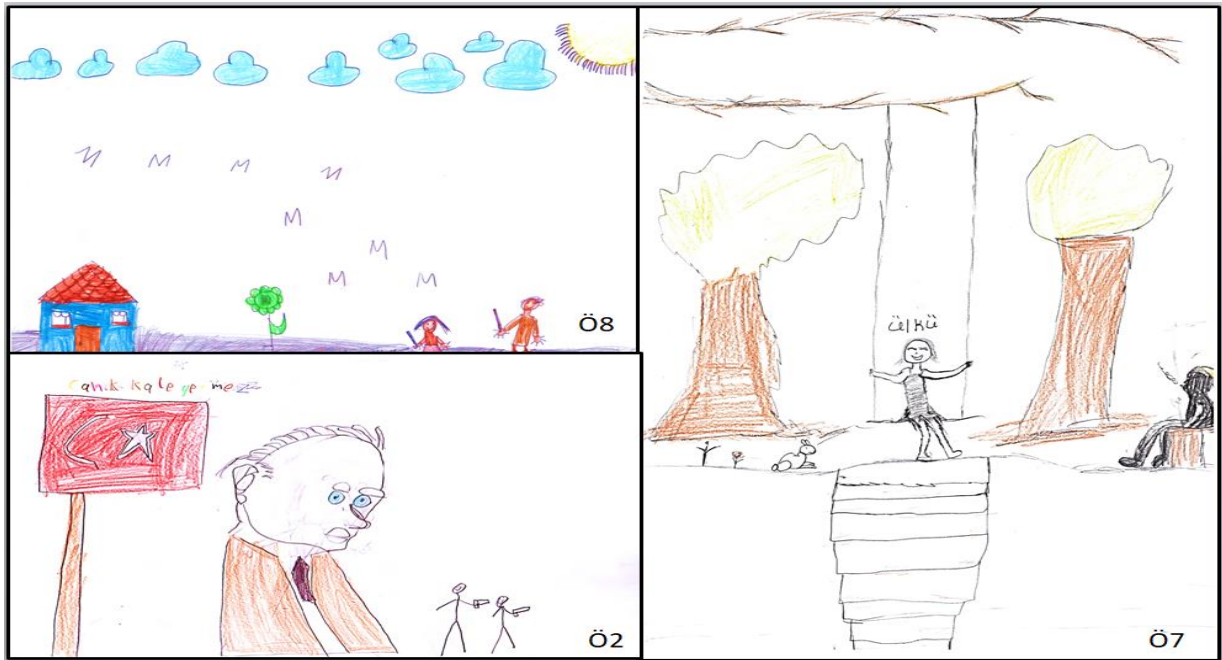


Resim 2. Öğrencilerin Anıtkabir'e dair resimleri

İnsan Atatürk kategorisinde çocuk (f=5), Mustafa Kemal Atatürk'ün kişisel özellikleri (f=3), Mustafa Kemal Atatürk'ün çocukluğu (f=1), Mustafa Kemal Atatürk'ün fiziksel özellikleri (f=1) ve Mustafa Kemal Atatürk'ün manevi kıızı (f=1) incelemeleri yer almaktadır. (Resim 3 ve 4)

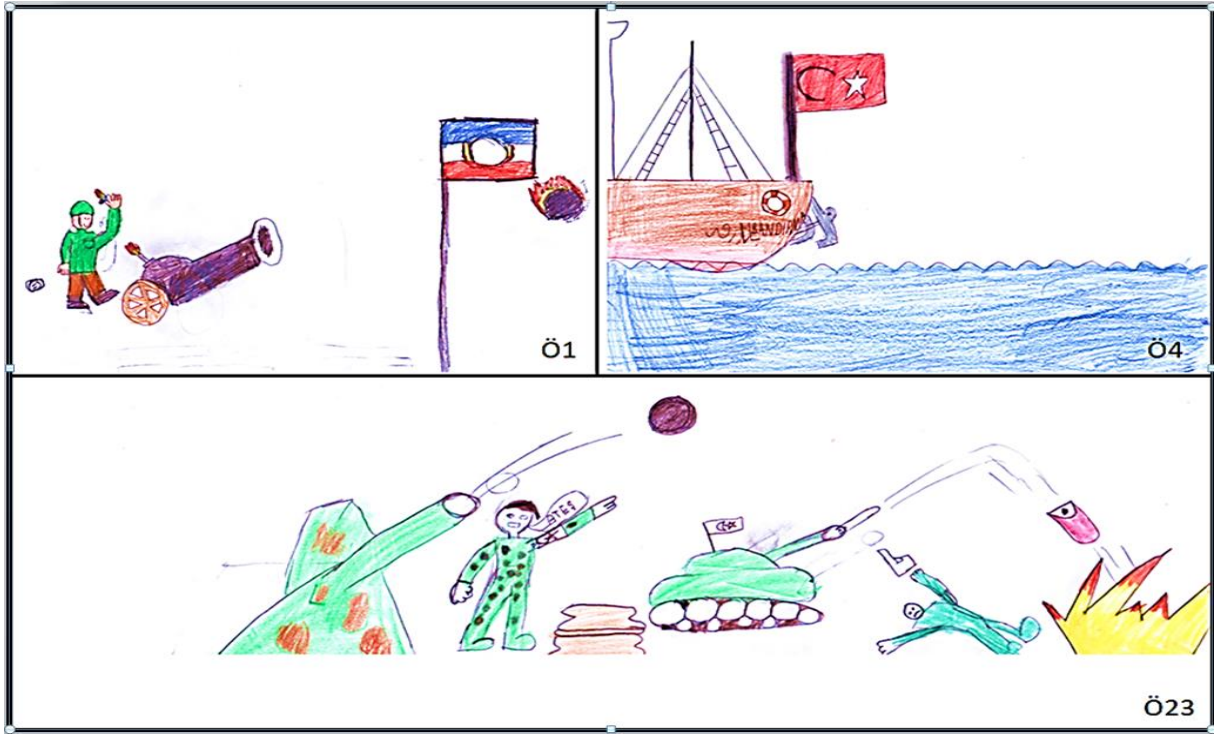


Resim 3. Öğrencilerin çocuk unsurlu resimleri



Resim 4. Öğrencilerin Mustafa Kemal'in çocukluğu, fiziksel özellikleri ve manevi kızı Ülkü'ye dair resimleri

Asker Atatürk kategorisinde savaş (f=7) imgelemesi yer almaktadır. Resimlerinde Bandırma Vapuru, savaş meydanı, Kocatepe, savaşan asker ve bayrak vurgusu yer almaktadır. (Resim 5 ve 6)



Resim 5. Öğrencilerin savaşa dair resimleri



Resim 6. Öğrencilerin savaşa dair resimleri

Lider Atatürk kategorisinde inkılaplar (f=2) ve Türkiye Büyük Millet Meclisi (f=1) yer almaktadır. (Resim 7)



Resim 7. Öğrencilerin inkılaplar ve Türkiye Büyük Millet Meclisine dair resimleri

### Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin Millî Mücadele yılları ve Mustafa Kemal Atatürk'e yönelik görüşleri incelenmiştir. Öğrenciler Millî Mücadele yılları ile kurdukları tarihsel empati deneyimleri sonucunda cepheye yönelik yardımlar, milli bilinç uyandırmaya yönelik yardımlar yapabileceklerini belirtmişler ve Millî Mücadele yıllarını hissettikleri duygular üzerinden tanımlamışlardır. Öğrencilerin millî mücadele yılları ile kurdukları tarihsel empatilerinde o dönemin koşullarını değerlendirebildikleri, Millî Mücadele döneminde en ciddi ihtiyaçlardan olan askeri malzeme ve iâşe giderlerini tarihsel bağlam bilgisini işe koşarak ifade edebildikleri tespit edilmiştir. Öğrenciler, Milli Mücadele hareketine katılan insanların neler düşünmüş ve nasıl hareket etmiş olabileceğine dair görüşlerini tarihsel empatinin perspektif alma boyutunda milli bilinç vurgusuyla ifade etmişler, insanların duyuşsal tepkilerini ve içinde buldukları durumu tarihsel empatinin duyuşsal bağlantı boyutunda değerlendirmişlerdir. Lee'ye (1984) göre tarihi anlamının bir ölçütü de kanıtlara dayanan tarihsel hayal gücüdür. Yeager ve Foster (2001) ortaokul öğrencileriyle gerçekleştirdikleri tarihsel empati çalışmasını; tarihsel düşünme, karar verme, açıklama gibi becerilerle tanışma fırsatı sunan bir deneyim olarak değerlendirmişlerdir. Downey (1994) 5. sınıf öğrencilerinin Amerikan Kızılderilileri ve İspanyol kolonistlerine yönelik tarihsel empatileri üzerine yaptığı araştırmasında, öğrencilerin belirli oranda geçmişe yönelik bakış açısı yakalayabildikleri sonucuna ulaşmıştır. Tarih konuları ve tarihi kişiler öğretilirken öğrencilerin aktif şekilde eğitim öğretime katılımları sağlanmalı, öğrencilerin geçmişte yaşıyormuş gibi tarihi olay ve kişilerle duygudaşlık kurmaları öğretmenleri tarafından desteklenmelidir (Avcu ve Çakar Çelik, 2021). Tarih, birçok öğrenci tarafından olay, tarih ve isimlerin ezberletildiği dersler olarak algılandığı için

öğrenciler yaşamlarıyla ilgili olmayan ve sıkıcı bir ders olarak görmektedir (Yılmaz, 2011). Yaşadıkları zaman diliminden çok önce gerçekleşmiş olayların öğrencilere soyut bir şekilde anlatılması tarih dersine karşı istenen ilginin gösterilmemesine neden olmaktadır. Tarih dersleri sadece bilgi aktarımına dayalı dersler değildir ve tarih derslerinde değerlendirme, sentez, analiz ve yorumlama gibi üst düzey düşünme becerilerinin öğrencilere kazandırılması hedeflenmektedir (Öztaş ve Turan, 2009; Yılmaz, 2011). Günümüzde sosyal bilgiler ve tarih derslerinde öğrencilerin tarih konularını ezberlemeleri yerine tarihsel düşünme becerilerini geliştirmeleri önemsenmektedir (Güngör Akıncı ve Gönül, 2016). Safran'a (2002) göre çağdaş ülkelerde problem çözme becerisinin geliştirilmesi, yaratıcı düşünme ve empati gibi kavramlarla anılan tarih öğretimi, ezberlenecek bir ders olmaktan çok araştırma ve soruşturma tarzı olarak kabul edilmektedir. Öğrencilere tarih öğretimiyle duyuşsal niteliklerin kazandırılmasının yanı sıra sosyal beceriler, geçmişle bugünü kıyaslama, değişim ve sürekliliği algılama, kanıtları değerlendirme, eleştirel ve analitik düşünme gibi günümüz insanının ihtiyaç duyduğu önemli nitelik ve becerilerin kazandırılması mümkündür. Bu sebeple sosyal bilgiler ve tarih konularının hedeflerine ulaşabilmesi ve öğrenciler tarafından sevilmesi için geçmişin bugüne taşınarak tarih derslerinin ilginç ve anlaşılır şekilde yapılmasına imkan tanıyacak öğretim ortamlarının düzenlenmesi gerekmektedir (Demircioğlu, 2007).

Öğrenciler Millî Mücadele yılları ile kurdukları tarihsel empati deneyimleri sonucunda Millî Mücadele hareketinde; cepheye yardım olarak; askerlere mermi/silah, yiyecek/içecek taşıma, eşya/kıyafet yardımı yapma, savaşa katılma, askerlere ve Mustafa Kemal Atatürk'e yardım etme, askerlere tıbbi malzeme taşıma, yaralı askerlere yardım etme ve askerler için çadır kurma vurgusunda bulunmuşlardır. Öğrenciler millî bilinç uyandırmaya yönelik; insanları bilgilendirmek, herkesin savaşmasını sağlamak, cesaret vermek, Mustafa Kemal Atatürk'e güvenmelerini söylemek, askerlere yardım için insanları görevlendirmek, tavsiyelerde bulunmak, kongreler yapmak, afiş/slogan hazırlamak ve gazete çıkartmak önerileri yapmışlardır. Öğrencilerin millî bilinç uyandırmaya yönelik halkı savaşa davet edeceklerini ve kongreler düzenleyeceklerini söylemeleri Mustafa Kemal Atatürk'ü örnek aldıklarını göstermektedir. Millî Mücadele yıllarını hissettikleri duygular üzerinden tanımlayan öğrenciler; korkmak, cesur olmak, ileri görüşlü olmak ve Mustafa Kemal Atatürk'ü örnek almak vurgusunda bulunmuşlardır. Özcel ve Çelebi Öncü (2021) ilkökul 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin vatanseverlik değerine ilişkin görüşlerini inceledikleri araştırma sonucunda; öğrencilerin İstiklal Marşı'nı duyduklarında uygulandıkları, savaş zamanlarını ve şehit olan kişileri hatırladıkları, Türk bayrağının her zaman göklerde dalgalanması gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşmışlardır. Özcel ve Çelebi Öncü'ye (2021) göre çocuklar vatana yönelik değerlere ait güçlü duygular beslemektedirler ve çevrelerinde model olarak kabul ettikleri kişilerde gördükleri örnekleri yansıtmaktadırlar.

Öğrenciler Mustafa Kemal Atatürk'ün Millî Mücadele hareketine katkılarına yönelik görüşlerini savaşa yönelik katkılar ve millî bilinç uyandırmaya yönelik katkılar üzerinden açıklamışlardır. Mustafa Kemal Atatürk'ün savaşa yönelik katkılarını; savaşması, yurdu işgalden

kurtarması, askerlere iyi davranması, askerlerine savaş planları öğretmesi ve TBMM'yi açması olarak açıklamışlardır. Mustafa Kemal Atatürk'ün millî bilinç uyandırmaya yönelik katkılarını; halkı bilinçlendirmesi, kongreler düzenlemesi, genelgeler yayınlaması ve halkın yanında olması olarak açıklamışlardır. Akça Berk (2012) ortaöğretim 11. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde tarihsel canlandırma uygulamasında öğrencilerden 'Mustafa Kemal'in Millî Mücadele döneminde Ankara'ya geldiği günü yaşayan biri olarak günümüze gönderilmek üzere, o gün orada gördüklerinizi ve yaşadıklarınızı ifade eden bir mektup' yazmalarını istemiştir. Öğrencilerin yazmış oldukları mektuplarda yer alan 'Mustafa Kemal Atatürk'ün halka moral verip onları örgütlemesi", "Halk için bir umut olması' gibi ifadeler bu araştırmanın bulgularıyla benzeşmektedir. Lavery ve Coffey (2020) Avustralya'da ortaokul öğrencilerinin liderliğe yönelik görüşlerini inceledikleri araştırmalarında öğrenciler iyi bir liderde olması gereken özelliklerin; halka önder olarak onları aydınlatabilmesi, herkese yardım edebilmesi, insanları yönlendirebilme kabiliyeti, herkesin menfaati için çalışması ve halkın menfaatinin önüne koyabilmesi olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğrenciler Mustafa Kemal Atatürk'ün bireysel özelliklerine yönelik görüşlerini; zihinsel özellikler, duygusal özellikler, fiziksel özellikler ve mesleki özellikler üzerinden açıklamışlardır. Mustafa Kemal Atatürk'ü zihinsel özellikleri üzerinden tanımlayan öğrenciler; ileri görüşlü olması, çalışkan olması, azimli ve zeki olması vurgusunda bulunmuşlardır. Öğrenciler Mustafa Kemal Atatürk'ü duygusal özellikleri üzerinden ise; vatansever, saygılı ve sabırlı olması, çocukları sevmesi, kendine güvenmesi, yardımsever, iyimser ve cesur olması şeklinde tanımlamışlardır. Mustafa Kemal Atatürk'ü fiziksel özellikleri üzerinden tanımlayan öğrenciler mavi gözlü ve sarı saçlı olmasını, mesleki özellikleri üzerinden tanımlayan öğrenciler vatani kurtarması ve kahraman olmasını vurgulamışlardır. Yazıcı ve diğerleri (2022) okul öncesi dönem çocuklarının Atatürk'e ilişkin algılarını inceledikleri çalışmada çocukların Atatürk'ün askeri yönü üzerinde durdukları sonucuna ulaşmışlardır. Atatürk'ün kurtarıcı kimliğine odaklanan çocukların Atatürk olmasaydı bağımsızlığın kazanılamayacağı ve savaşın sürekli devam edeceği düşüncesinde oldukları tespit edilmiştir. Karaman (2019), Kuzey Makedonyalı ve Türk asıllı 5. sınıf öğrencilerinin Türkiye ve Atatürk algısını incelemeye yönelik araştırmasında; öğrencilere Mustafa Kemal Atatürk denilince akıllarına gelen 3 kelimeyi sormuştur. Öğrenciler verdikleri cevaplarda Mustafa Kemal Atatürk'ün insani ve askeri yönünü, yardımseverlik, çocukları sevmek, saygılı olmak, zafer, savaş, barış, Çanakkale ve Kurtuluş Savaşı kavramları üzerinden açıklamışlardır. Elmas (2007) ortaokul öğrencilerinin Atatürk algısını incelediği araştırmasında; çocuklar "Atatürk sizce nasıl biridir?" sorusuna borçlu olunan kişi, kurtarıcı, lider, zeki, ileri görüşlü ve kahraman yanıtlarını vermişlerdir. Elmas (2007) çalışma grubunu oluşturan öğrencilerden birinin sınıflarında bulunan Atatürk portresiyle ilgili olarak; 'ödev yapmadığında ya da yaramazlık yaptığında Atatürk'ün ona sanki kızgın baktığını, ödevini yapıp dersi dinlediğinde ise sanki gülümsediğini' söylediğini ifade etmektedir. Tarihi şahsiyetlerin hayatı ve



bireysel özellikleri öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimlerinde önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda öğrenciler tarihsel empati uygulaması ile o zamana ve mekana giderek tarihi şahsiyetlerin yaşam koşulları, kişiliği, düşünce ve davranışlarını görür ve öğrenirler. Öğrendikleri bu yaşam koşulları, düşünce ve davranışlar değer içerdiği için tarihi şahsiyetler öğrencilere rol model olabilir (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008). Toplumca kabul edilen ahlaki değerlerin öğretimi, vatandaşlık bilincinin geliştirilmesi ve demokratik ilkelerin benimsenmesi ve kültürel mirasın aktarımında tarihi kişilerin kullanımının önemi bulunmaktadır. Sadece somut nesnelere, geçmişten günümüze gelen gelenekler, eylemler ve tarihi yapılardan ibaret olmayan kültürel miras tarihi şahsiyetler ile de yakından ilgilidir. Bu noktada Metehan'dan Yavuz Sultan Selim'e, Mustafa Kemal Atatürk'ten Aziz Sancar'a yaşadıkları tecrübelerle toplumu yönlendirmiş ve gelecekte isimleri unutulmayacak kişiler üzerinden değerler eğitimi verilebilir (Avcu ve Çakar Çelik, 2021). Gibbon (2002) tüm toplumlarda devlet kurucularının kahraman olarak kabul edildiğini, bu yüzden en fazla rol model gösterilen kahramanlar arasında olduğunu belirtir. Elban'a (2018) göre kahramanların ve devlet büyüklerinin geçmişten günümüze değişmeyen rolü bulunmaktadır ve değerler eğitiminde kullanılması gerekmektedir. Topluma çeşitli alanlarda hizmet etmiş büyük ve önemli kişilerin hayat hikâyelerinin öğretim aracı olarak kullanılması hem dersin içerik olarak zenginleşmesini hem de öğrencilerin bu kişilere saygı duymalarını ve o kişilerin hayatlarından örnek almalarını sağlayacaktır (Er ve Şahin, 2012). Oruç ve Erdem (2010) çalışmalarında sosyal bilgiler derslerinde biyografi kullanımının öğrencilerin derse yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşımlardır. Şimşek ve Çakmakçı (2019) 2018 tarihli 4. sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı'nın biyografi ve hikâyelere yer vermesi nedeniyle çocukların ilgisini çektiğini ifade etmektedir. Şimşek ve Kolbasar (2020) 4. sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı'nın Millî Mücadele dönemini biyografi temelli ele almasının öğretmenler tarafından faydalı ve gerekli bulunmazken öğrenciler tarafından faydalı ve etkili olduğu sonucuna ulaşımlardır.

Öğrenciler Mustafa Kemal Atatürk ile konuşma imkânları olsa söyleyeceklerini; duyuşsal ifadeler, meslek hayatına yönelik ifadeler ve başarılarına yönelik sorular üzerinden açıklamışlardır. Mustafa Kemal Atatürk ile konuşmalarını duyuşsal ifadeler üzerinden açıklayan öğrenciler; teşekkür etmek, "Sizi çok seviyorum" demek, çok güzel işler başardığını söylemek, "Sen olmasan biz buralarda olmazdık" demek, daha hızlı barış sağlayabileceğini söylemek vurgusunda bulunmuşlardır. Elmas'ın (2007) çalışmasında bu araştırmanın sonucuna benzer şekilde öğrencilerin Mustafa Kemal Atatürk'e 'Sana borçluyuz' ifadesini kullandıkları görülmektedir. Mustafa Kemal Atatürk ile konuşmalarını meslek hayatına yönelik ifadeler üzerinden açıklayan öğrenciler; çocukları korumasını, düşmanı hemen yenmek için silah ve asker sayısını arttırmasını ve askerlere sevgi/saygı ile davranmasını tavsiye etmişlerdir. Mustafa Kemal Atatürk ile konuşmalarını başarılarına yönelik sorular üzerinden açıklayan öğrenciler; savaşı nasıl kazandığını, savaşta neler yaşadığını, nasıl bu kadar çalışkan ve ileri görüşlü olduğunu sormak vurgusunda bulunmuşlardır. Araştırma bulgularıyla benzer bir sonuç

Özcel ve Çelebi'nin (2021) araştırmasında bulunmaktadır. Özcel ve Çelebi Öncü (2021) araştırmalarında ilkokul 3. ve 4. sınıf öğrencilerine Atatürk'e neler söylemek istediklerini sormuşlar; öğrenciler heyecanlanacaklarını, çok sayıda sorularının olduğunu, hayatı ile ilgili bilmedikleri bilgileri öğrenmek istediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrenciler Atatürk'ü çok sevdiklerini ve ülkemiz için yaptıklarından dolayı ona minnettar olduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin Mustafa Kemal Atatürk ile konuşma imkânları olsa söyleyecekleri değerlendirildiğinde çocukların Atatürk'e olan sevgisi görülmektedir. Atatürk'ün geleceğin ışıkları olarak gördüğü çocuklara olan sevgisi de bilinmektedir. Karal'a (1980) göre Atatürk'ün dilinde çocuk sevgi demektir, hangi yaşta oldukları fark etmeksizin sevdiklerine çocuk diye seslenmekteydi. Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılış gününü Çocuk Bayramı ilan etmesi, manevi evlatlar edinerek eğitimlerini desteklemesi ve yurt gezilerinde çocuklarla ilgilenmesi ve çocukların okuması için maddi destek vermesi çocuklara verdiği önemi göstermektedir (Çelebi, 2021).

Öğrenciler Mustafa Kemal Atatürk denilince zihinlerinde canlanan görüntüleri milli semboller, insan Atatürk, asker Atatürk ve lider Atatürk şeklinde imgelemişlerdir. Öğrenciler çizimlerinde Mustafa Kemal Atatürk'ü milli semboller kategorisinde Türk bayrağı ve Anıtkabir şeklinde imgelemişlerdir. İnsan Atatürk kategorisinde; çocuk, Mustafa Kemal Atatürk'ün çocukluğu, fiziksel özellikleri ve manevi kızı şeklinde imgelemişlerdir. Asker Atatürk kategorisinde savaş, lider Atatürk kategorisinde ise inkılaplar ve Türkiye Büyük Millet Meclisi şeklinde imgelemişlerdir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın tarih öğretiminde tarihsel düşünme becerilerini geliştirmeye önem vermesi ve bu becerileri geliştirmek üzere öğretim aşamasında resim çalışmalarına yer ayırması yaşa uygun tarih öğretimi konusunda önemli bir adımdır (Kaplan, 2005). Yeni öğretim programıyla Sosyal Bilgiler ders kitaplarına eklenen görsel unsurlar öğrencilerin severek ve eğlenerek öğreneceği bir ortamın amaçlandığını, aynı zamanda sosyal bilgiler derslerinin görsel öğelerle desteklenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır (Güngör Akıncı ve Gönül, 2016). Eğitim alanında bir resmin binlerce kelimedenden değerli olduğu ileri sürülse de soyut bir alan olmasından hareketle tarih öğretiminde kullanılan görsel kaynaklar kısıtlı kalmaktadır (Ata, 2002). İlkokul seviyesinde öğrencilerin derslerde öğrendikleri konulara yönelik çizmiş oldukları resimlerin eğitsel önemi bulunmaktadır. Görsel unsurlar soyut ve somut düşünme aşamalarında öğrencilerin düşünme ve anlatma yeteneklerini desteklemektedir. Bu bağlamda resim yapma yönteminin bir araç olarak derslerde kullanılması öğrencilerin derse ilgisini ve öğrenmelerini arttırmaktadır (Güngör Akıncı ve Gönül, 2016).

Araştırma bulgularından hareketle şu öneriler getirilebilir:

- Öğrenciler yaşadıkları ülkenin tarihi ve kahramanlarının hayatlarına dair araştırma yapmaları ve bilgi edinmeleri konusunda yönlendirilebilir. Yaşadıkları ülkenin kahramanlarının bireysel özellikleri değerler eğitimi kapsamında rol model olarak kullanılabilir.

- Tarihsel aktörlerin ve tarih konularının öğretiminde resim çizimleriyle tarihsel imgeleme becerilerinin işe koşulması amacıyla Sosyal bilgiler derslerinde resim yapma uygulamaları kullanılabilir. Öğrencilerin öğrenirken üretmelerini desteklemek amacıyla tarihsel incelemeye yönelik resim yarışmaları düzenlenebilir.
- İlkokul seviyesinde tarih öğretiminde öğrencilerin somut işlemler döneminde bulunmaları nedeniyle öğrencilerin ilgisini çekmek ve kalıcı öğrenme sağlamak üzere belgesel animasyon, eğitsel hikaye, dijital poster gibi dijital materyaller kullanılabilir.
- Bu araştırma bir ilkokulda 4. sınıfta okumakta olan 24 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Konuyla ilgili farklı sınıf seviyelerinde yeni araştırmalar yapılarak araştırma sonuçları karşılaştırılabilir.



<http://kefad.ahievran.edu.tr>

# Ahi Evran University Journal of Kırşehir Education Faculty

ISSN: 2147 - 1037

## ENGLISH VERSION

### Introduction

It is important that history lessons are enjoyed by students from an early age. History triggers curiosity in people, especially children, as it contains a mystery waiting to be solved. Through curiosity, children learn about the culture of the society they live in, gain historical thinking skills through historical artifacts, and gain a sense of time and space (Aktın, 2017). History teaching is important and necessary because it is an important part of cultural heritage, contains basic concepts that students should know, has a rich literature, is important in terms of world citizenship, contributes to school life, helps students adapt to life, develops students' empathy skills, and has the power to unite society (Deveci and Öztürk, 2011).

Today, in history teaching, it is important for students to develop historical thinking skills rather than memorizing historical information (Güngör Akıncı and Gönül, 2016). According to Safran (2002), in history teaching today, importance is given to problem solving, creative thinking, and empathy skills. At this point, history is presented as a method of research and investigation rather than a branch of science that needs to be memorized. According to Tobin, Tippins, and Gallard (1994, cited in Ulusoy, 2009), history lessons should be perceived as a lesson of thought, not memorization, and students' comments and ideas about historical events should be taken. Dilek (2000) found that inquiry-based teaching techniques have a positive effect on the development of historical thinking in students and that students' expression and interpretation of their ideas are related to language and concept development.

One of the most frequently used ways of teaching history is through the use of historical heroes. Historical heroes are individuals who have an important place in human history because of their personalities and contributions to the period they lived in. Scientists, politicians, community leaders, and artists are important historical heroes (Faiz and Karasu Avci, 2019). Phenomena such as the lives of heroes in history, their struggles, and the things they care about have made it convenient to use heroes in history teaching. In this context, heroes used in history teaching are important for students' cognitive and affective development. In addition, in history teaching using historical heroes, the fictional events in which the heroes are involved will attract students' attention and increase their

interest in history (Demircioğlu and Tokdemir, 2008). History textbooks frequently use national hero elements in the acquisition of national identity as an affective acquisition (Stathis, 1998, cited in Elban, 2018). Heroes are also used in the development of patriotism and citizenship feelings, along with national identity and nationalism (Elban, 2018).

History, which is influenced by the environment, culture, and family structure in which people live, cannot be considered separately from society. The relationship between history and society reveals the importance of history awareness and history teaching at an early age (Sezginsoy and Akkoyunlu, 2011). History teaching has a significant impact on children's cognitive and affective development. The fact that it contributes to the development of skills such as analysis, creativity, questioning, and communication and values such as respect for elders has paved the way for history to become an indispensable curriculum (Aslan, 2006). History teaching has become a necessary part of basic education for children to learn to live in society, to mature, and to develop socially, culturally, and emotionally (Cooper, 2015).

The institutionalization of history education in Turkey and its introduction as a course in schools were realized with the Maarif-i Umumiye Nizamnamesi of 1869 (Vurgun, 2021). With the Regulation, the Muhtasar Tarih-i Osmani course started to be taught in Sıbyan Schools at the primary school level. Until the Second Constitutional Monarchy period, history teaching focused on the palace and dynasty, and after the Second Constitutional Monarchy, history teaching focused on revolution and raising good citizens (Şimşek and Yazıcı, 2013). After the proclamation of the Republic, with the Law on Unified Education, history became a course taught in primary, secondary, high school, and higher education. With the influence of the Turkish History Thesis, history courses focused on national history (Durmaz and Yıldız, 2016). History courses have undergone many changes in terms of structure and content since the day they entered the curriculum (Özalp and Demirbaş, 2019). Today, history teaching at the primary school level is carried out in the 1st, 2nd, and 3rd grades of primary school in the form of Mustafa Kemal Atatürk's life and students learning about historical places in their immediate surroundings within the Life Science course. In the 4th grade, history is taught in the Social Studies course (Demir, 2017).

The importance of the history course in achieving the goal of "raising generations sensitive to cultural values" among the objectives of the Turkish education system is an undeniable fact. In order to raise students who are sensitive to cultural heritage, history topics in the content of Life Sciences and Social Studies courses are becoming more and more important day by day (Demircioğlu and Tokdemir, 2008). In the Life Science Course Curriculum (2018), there are specific objectives such as participation in society, being aware of time, continuity, and change, being a carrier of national values, loving one's homeland and nation, and protecting the cultural richness of one's country, which are aimed to be gained by students through effective history teaching (MEB, 2018a). The Social Studies

course, which is as important in terms of history teaching as the Life Science course in primary school, aims to build bridges between the past, present, and future and to provide students with the ability to empathize between the past and present (Dündar, 2017). History teaching, which aims to enable students to protect their culture, engage in activities that will develop and improve their country, and gain national consciousness, is included in the "Life in Our Country" unit in the Life Sciences course and in the "Culture and Heritage" learning area in the Social Studies course (MEB, 2018a; MEB, 2018b).

In the Social Studies Curriculum (2018), there is the acquisition "SB.4.2.4. Understands the importance of the National Struggle based on the lives of the heroes of the National Struggle" in the "Culture and Heritage" learning area at the 4th grade level. Within the scope of this learning area, it is aimed at helping students acquire the values of sensitivity to cultural heritage and patriotism, the skills of using evidence, perceiving time and chronology, and perceiving change and continuity. (MEB, 2018b; 14). In the 4th grade Social Studies Textbook, the unit "Learning My Past" in the "Culture and Heritage" learning area includes the topics "Heroes of the National Struggle" and "The Importance of the National Struggle". "An Epic of Heroism: National Struggle", the life of Mustafa Kemal Atatürk, who started the National Struggle movement, is briefly mentioned, and the beginning of the National Struggle movement, the importance of Mustafa Kemal Atatürk in the struggle for independence, and the wars and heroes on the Eastern, Southern, and Western fronts are explained with the help of maps and visuals (Tüysüz, 2021).

The National Struggle, which is one of the important breaking points in Turkish history, is important in creating national historical consciousness in primary school students. On the basis of this idea, there is a presupposition that children's mental familiarity with the subject contents that will help them create national consciousness from an early age will create a cognitive and affective infrastructure for the history subjects they will learn at later ages (Şimşek and Çakmakçı, 2019). The starting point of the National Struggle movement, which is the Turkish nation's own struggle for independence, is national and universal values. For this reason, the teaching of the National Struggle has an important place in the adoption of these values. Students who learn the spirit of the national struggle, the importance of unity and solidarity in winning the war, and the sacrifices made for independence will learn their responsibilities towards the state and the nation (Bayburt and Duman, 2020). Baltacıoğlu (1995) emphasized the importance of Turkish elders in the acquisition of patriotism. Ceran (2015) concluded in his research that the heroes of the National Struggle can be role models for children to gain character traits such as love for homeland, freedom, perseverance and determination, unity-cooperation and solidarity, faith, hope, courage, trust-reliability, responsibility, and patience. Mustafa Kemal Atatürk, the most important hero of the National Struggle, is an important person for both the Turkish nation and the world. According to Inan (1998), just as other nations in the world make efforts to research and evaluate their founders and pass them on to the next generation as

exemplary figures, Turks should research Mustafa Kemal Atatürk, the founder of the Republic, and pass him on to the next generation.

When the studies in the literature were examined, it was determined that the studies were generally aimed at university students' perceptions of Atatürk (Duman, Kocaer, and Korkmaz, 2020; Gökçen and Bektaş, 2020; Gökçen and Bektaş Öztaşkın, 2017; Uyar, 2020; Vurgun, 2021). On the other hand, there are three studies on the perception of Atatürk by preschool children (Yazıcı, Mercan Uzun and Çağlayan, 2022) and middle school students (Elmas, 2007) and on the perception of Turkey and Atatürk by 5th grade students of Turkish origin from North Macedonia (Karaman, 2019). In the study conducted by Yazıcı et al. (2022) to determine preschool children's perceptions of Atatürk, 30 children and 30 parents were interviewed, and it was determined that children and their parents mostly emphasized Atatürk's military aspect. It was determined that children primarily emphasized Atatürk's identity as a savior and thought that Turkey would not have been independent and there would have been constant war without Atatürk. In a study conducted by Elmas (2007) to determine the perception of Atatürk by middle school students, it was concluded that children defined Atatürk as a savior who saved the country from internal and external enemies, intelligent, clever, the sun rising in the country, farsighted, an irreplaceable leader, and the power that follows them even though he is no longer alive.

Karaman (2019) conducted a study with primary school students of Turkish origin living in North Macedonia and found that most of the students did not have negative views about Turkey and Atatürk and that they talked about Turkey and Atatürk in their communication with other children using languages other than Turkish. However, there is no study in the literature that examines the National Struggle and Mustafa Kemal Atatürk from the perspectives of primary school students. Based on this finding, the aim of this study is to determine the views of 4th grade primary school students on the years of the National Struggle and Mustafa Kemal Atatürk. In order to achieve this aim, answers to the following questions were sought:

1. What are the views of 4th grade primary school students on their historical empathy experiences with the years of the National Struggle?
2. What are the views of 4th grade primary school students on Mustafa Kemal Atatürk's contributions to the National Struggle movement?
3. What are the views of 4th grade primary school students on Mustafa Kemal Atatürk's individual characteristics?
4. What are the views of 4th grade primary school students about what they would say if they had the opportunity to talk to Mustafa Kemal Atatürk?

5. What are the drawings of 4th grade primary school students about the images that come to their minds when Mustafa Kemal Atatürk is mentioned?

## Method

### Research Design

This research, which aims to determine the views of 4th grade primary school students on the years of the National Struggle and Mustafa Kemal Atatürk, was designed using a qualitative research method. According to Yıldırım and Şimşek (2018), qualitative studies are studies aimed at determining perceptions and events in a realistic and holistic way in a natural environment. The research was conducted using the basic qualitative research design, which is one of the qualitative research approaches. This design focuses on how the study group interprets and constructs the research topic (Merriam, 2018). In this study, the basic qualitative research design was preferred because it focused on the views of 4th grade primary school students on the years of the National Struggle and Mustafa Kemal Atatürk.

### Study Group

The study group for the research consists of 24 students studying in two different branches in the 4th grade of a primary school in the city center of Afyonkarahisar in the second semester of the 2021–2022 academic year. In the selection of the students to be included in the study group, a total of 24 students, including 2 female and 2 male students in the low, medium, and high achievement groups, were determined from each branch with the help of classroom teachers. Criterion sampling, one of the purposeful sampling methods, was used to determine the study group. According to Maxwell (2018), in purposive sampling, information-rich situations suitable for in-depth research are selected. In information-rich situations, the researcher can access as much information as possible (Patton, 2018). Criterion sampling is the study of all situations that meet a predetermined set of criteria (Yıldırım and Şimşek, 2018). The criterion for determining the students who make up the study group in this study is to be in the low, medium, and high achievement groups. Table 1 shows the characteristics of the study group.



**Data Collection Tool**

Table 1. Characteristics of the study group Tablo 1.

		f	%
<b>Gender</b>	Female	12	50
	Male	12	50
<b>Mother's Education Status</b>	Primary School	-	-
	Middle School	2	8
	High School	7	29
	University	15	63
<b>Father's Education Status</b>	Primary School	-	-
	Middle School	1	4
	High School	6	25
	University	17	71
<b>Mother Occupation</b>	Teacher	9	38
	Housewife	8	34
	Technician	2	8
	Academician	1	4
	Banker	1	4
	Lawyer	1	4
	Laborant	1	4
	Assistant School Principal	1	4
	Teacher	6	25
	Academician	4	18
<b>Father Occupation</b>	School Principal	3	13
	Tradesmen	2	8
	Engineer	2	8
	Technician	2	8
	Business Manager	1	4
	Financial Advisor	1	4
	Contractor	1	4
	Cashier	1	4
Tailor	1	4	

A semi-structured interview form was used as a data collection tool in the study. According to Yıldırım and Şimşek (2018), interview forms ensure that all the questions prepared about the research problem are used. In this method, the interviewer can ask additional questions in order to elaborate on both the questions prepared in advance and the answers to these questions (Yıldırım and Şimşek, 2018). According to Merriam (2018), semi-structured interviews allow the subject to be elaborated with different questions in the flow of the conversation and to reach new ideas about the subject. Interviews stand out in qualitative research compared to other data collection tools because they are based on speech, which is the most common form of communication, and are very powerful in terms of determining people's opinions, experiences, and feelings (Yıldırım and Şimşek, 2018).

As a first step in the development of the interview form, a literature review was conducted in line with the purpose of the study, and open-ended interview questions were developed. Expert opinion was sought to evaluate the interview questions in terms of scope, comprehensibility, and clarity. According to the feedback from the field expert, the questions were corrected in terms of the

way they were expressed, and the interview form was finalized. In the first part of the interview form, there are questions about gender, parents' education level, and occupation to identify the students. In the second part, there are questions to determine the students' views on the years of the National Struggle and Mustafa Kemal Atatürk. In the second part, there are questions to determine the participants' historical empathy experiences towards the years of the National Struggle, Mustafa Kemal Atatürk's contributions to the National Struggle movement, their views on Mustafa Kemal Atatürk's individual characteristics, what they would say if they had the opportunity to talk to Mustafa Kemal Atatürk, and the images that come to mind when Mustafa Kemal Atatürk is mentioned.

### **Data Collection and Analysis**

The research data were collected during the spring semester of the 2021–2022 academic year, between March 14 and March 18, 2022, after face-to-face interviews with each student in the teachers' room within the time periods deemed appropriate by the classroom teachers. During the interviews, directive statements were avoided, and care was taken to create an environment where students could express their thoughts comfortably. Before starting the interview, the purpose of the study was explained to the students, and they were informed about ethical sensitivities. It was explained that the study did not aim to evaluate the students and that the data collected would only be used for the research, and thus, sincere answers were obtained from the students.

In order to prevent data loss, permission was obtained from the students for audio recording during the interview. Probe questions were used during the interview to elaborate on the students' views on the subject. Probe questions are used to deepen the answer given and to increase the richness and depth of the answers (Patton, 2018). The interviews lasted approximately 10–15 minutes with each student, and at the end of each interview, the students were asked if they had anything to add, and the interview was ended. In addition, in the classrooms where the students in the study group were present, the class teachers asked the students to draw pictures of the images that came to their minds when Mustafa Kemal Atatürk was mentioned in the visual arts lesson. No guidance was given for the pictures to be drawn by the students, and the students were asked to use their imagination. At the end of the lesson, the pictures drawn by the students in the study group were received from the classroom teachers.

The analyses of the semi-structured interviews conducted within the scope of the research were recorded in the Microsoft Office Word program and converted into text. The answers given by the participants in the interviews were coded according to the research questions. The pictures drawn by the students were examined one by one, and the concepts in the pictures were identified and categorized. The frequencies of the identified concepts were calculated and tabulated. The pictures that best reflected the elements identified in the students' drawings were included and interpreted.

The data obtained from the interviews were analyzed by the descriptive analysis method; the common aspects of the codes created were determined and classified, and categories were created for each research problem. In descriptive analysis, data are interpreted under predetermined headings and themes. In descriptive analysis, quotations from participant views ensure the reliability of the study and the reflection of the views. It also allows the reflection of striking views (Altunışık et al., 2005). In the last stage of data analysis, in order to give meaning to the data, the findings were presented in tables within the framework of categories and codes and interpreted by supporting direct quotations. In order to keep the identity information of the students forming the study group confidential, codes and numbers such as S1, S2, and S24 were used instead of their real names. Since descriptive analysis was used in the study, direct quotations were frequently used.

### **Validity and Reliability Measures**

There are certain strategies to increase the quality of qualitative research (Yıldırım and Şimşek, 2018). In order to ensure the validity and reliability of the research, the procedures for credibility, transferability, and confirmability are explained in detail.

**Credibility:** In qualitative research, the research process and results should be clear, consistent, verifiable by other researchers, and open. For this reason, the researcher should provide evidence for the authenticity of the findings, the validity of the results in similar settings, the consistency of the research process, and the fact that the data were collected and analyzed with an objective approach. In order to ensure credibility, strategies such as long-term interaction, deep-oriented data collection, data triangulation, expert opinion, and participant confirmation are carried out (Yıldırım and Şimşek, 2018). In order to ensure the credibility of this research, in-depth questions were used in the interviews with the participants, and care was taken to ensure that the interviews were not short. It was aimed at establishing long-term communication with the participants and collecting in-depth data. In addition, the data analysis process was presented to the expert opinion, and the coding of the researchers and the field expert was compared, and the percentage of agreement was calculated as  $(\text{Agreement} / (\text{Agreement} + \text{Disagreement}) \times 100)$ . It was calculated at 90%. According to Miles and Huberman (1994), reliability calculations (70 indicate that the research can be considered reliable. The parts where there were disagreements between the researchers and the field experts were re-evaluated, and a consensus was reached.

**Transferability:** In qualitative research, it is to richly describe the stage of the research, to provide maximum diversity in sample selection, to define the environment and participants by paying attention to ethical principles, and to support and prove the findings with quotations from participant opinions (Merriam, 2018; Yıldırım and Şimşek, 2018). Reporting the data obtained in qualitative research in detail and explaining the way the researcher reached the results in detail are among the important criteria of validity in qualitative research (Creswell, 2013; Glesne, 2016). In the method

section of this study, the research design, study group, data collection tool, data collection, and analysis process were explained in detail. In addition, information was provided by keeping the identities of the study group confidential, criteria were determined, and the richness of the participants was ensured by choosing students from two different classes in the low, medium, and high achievement groups. In the findings section, the themes were explained with direct quotations from student opinions and detailed descriptions were aimed at. In this way, after the publication of the research, detailed information about the data collection and analysis process was provided to the potential audience.

**Confirmability:** In qualitative research, the results are confirmed by the data collected, and meaningful explanations are presented to the reader within this framework. The results of scientific research are expected to reflect the truth and be free from the subjective judgments and assumptions of the researcher. In this context, qualitative researchers are expected to confirm their results with the data they collect and provide meaningful explanations to readers within this framework (Yıldırım and Şimşek, 2018). In order to ensure confirmability in this study, it was aimed to ensure confirmability by keeping the raw data of the research, explaining the research process in detail, and clearly associating the results with the research data.

#### **Ethical Permissions for the Research**

In this study, all the rules specified in the "Directive on Scientific Research and Publication Ethics of Higher Education Institutions" were followed. None of the actions specified under the second section of the Directive, "Actions Contrary to Scientific Research and Publication Ethics", were carried out.

**Ethics committee permission information:** The name of the ethics review board is the Afyon Kocatepe University Scientific Research and Publication Ethics Committee.

Date of ethical assessment decision: March 11, 2022

Ethical assessment certificate number: 2022/80

#### **Findings**

In this section of the study, the research findings were analyzed based on the research questions.

##### **1. Students' Views on Their Historical Empathy Experiences with the Years of the National Struggle**

"Imagine that you lived during the years of the National Struggle. I want you to answer by taking into account what you learned about those years and the conditions of the period. What kind of

contributions would you make to the National Struggle?" The categories, codes, and frequencies obtained as a result of the analysis of their answers to the question are shown in Table 2.

Table 2. *Students' views on their historical empathy experiences with the years of the National Struggle*

Categories	Codes	f
<b>Aid to the frontline</b>	Carrying ammunition/weapons	16
	Carrying food/beverage	14
	Providing furniture and clothing	12
	Participating in the war	11
	Helping	10
	Transporting medical supplies	4
	Helping Mustafa Kemal Atatürk	3
	Commissioning people	2
	Setting up a tent	1
<b>Aids to raise national consciousness</b>	Informing the public	25
	Getting everyone to fight	11
	Encouraging the public	5
	Telling them to trust Mustafa Kemal Atatürk	3
	Making recommendations	2
	Holding congresses	2
	Preparing a poster	2
	Preparing a slogan	2
	Newspaper publishing	1
<b>Affective reactions to the process of National Struggle</b>	Fear	1
	Being brave	1
	Taking Mustafa Kemal Atatürk as an example	1

As seen in Table 2, students' views on their historical empathy experiences with the years of the War of Independence were evaluated through the categories of their help for the front, their help for raising national consciousness, and their affective reactions to the process of the War of Independence.

It is seen that the most important aid that the students would provide if they lived during the period of the War of Independence was front-oriented aid. It is noteworthy that the prominent aids in the category of front-oriented aids are carrying bullets or weapons ( $f = 16$ ), food or beverage aids ( $f = 14$ ), and goods or clothing aids ( $f = 12$ ). It is seen that the students were able to evaluate the conditions of that period in their historical empathy with the years of the National Struggle and that they were able to express the military supplies and food expenses, which were among the most serious needs during the period of the National Struggle, by utilizing historical context information. The opinions of some students who stated that they could help the soldiers on the battlefield by delivering bullets, weapons, food, drink, goods, clothing, and medical supplies are as follows:

S1: "I used to carry food and drink to our soldiers, and I used to bring wood and sheets and set up tents for their personal needs, clothing, and shelter."

S3: "I would help the soldiers; for example, I would give them my own clothes."

S5: "I could take food from home to the soldiers; I could carry bullets."

S9: "I used to cook for our soldiers. When they were wounded, I used to bring medical supplies for their recovery."

S7: "I would help the patients; I would bring whatever they wanted."

S21: "I would like to be a nurse or a doctor who treats and heals wounded soldiers."

The opinions of some students who explained their help for the front as helping the soldiers, Mustafa Kemal Atatürk, and participating in the war are as follows:

S2: "I would help Mustafa Kemal Atatürk realize his plans. I would also help my friends on the battlefield."

S4: "I would help the soldiers. If I wasn't a child, I would go to the front to fight and fight."

S10: "I would try to take back our homeland."

S16: "I would even sacrifice my life for the Turkish people. I would support the soldiers."

It is seen that the most prominent aids in the category of aids to raise national consciousness are informing the public (f = 25), getting everyone to fight (f = 11), encouraging the public (f = 5), and telling them to trust Mustafa Kemal Atatürk (f = 3). It is noteworthy that the students were able to evaluate the conditions of that period in their historical empathy with the years of the National Struggle, and they were able to express their views on what the people who participated in the National Struggle movement might have thought and how they might have acted with an emphasis on national consciousness by putting their knowledge of historical perspective into practice. The opinions of some students regarding the aid to raise national consciousness are as follows:

S1: "I could gather people in an area and explain how our country was under occupation."

S3: "I used to tell people, 'trust in Mustafa Kemal, we will do it, we will succeed'..."

S4: "I would visit villages one by one, like Sütçü İmam. I would raise awareness among the Turkish people."

S5: "I could talk to people and make everyone fight."

S9: "I would encourage people to win the war. 'This homeland is ours; it will stay with us!'"

S21: "I would visit the fronts and tell the soldiers, 'Fight, hold on!' I would give advice to the people. 'Be prepared for war; treat all wounded soldiers. Always support each other. Do whatever it takes to be prepared for war.'"

Some students explained their assistance in raising national consciousness as follows: organizing congresses, preparing posters or slogans, and publishing newspapers:

S4: "I would hold congresses like Atatürk."

S20: "I would publish newspapers and make news. I would write about the war and Mustafa Kemal in the news and tell people, 'Join the war!'"

S23: "I would prepare posters saying 'Protect your country' and hang them where people could see them."

S24: "I would prepare posters saying, 'We will go to war; help us!'"

In the category of affective reactions towards the National Struggle process, students evaluated the affective reactions of the people living in the historical period they empathized with and the situation they were in: being afraid (f = 1), being brave (f = 1), and taking Mustafa Kemal Atatürk

as an example ( $f = 1$ ) in the affective connection dimension of historical empathy. The opinions of the students on this subject are as follows:

S2: "I would act bravely at the front and prevent enemies from entering our state."

S17: "I would be a little scared, but I would be on Atatürk's side and support him."

S22: "I would do things to prevent enemies by taking Atatürk as an example."

## 2. Students' Views on Mustafa Kemal Atatürk's Contributions to the National Struggle Movement

The categories, codes, and frequencies obtained as a result of the analysis of the students' responses to the question "What do you think about the contributions of Mustafa Kemal Atatürk's activities to the National Struggle?" are shown in Table 3.

Table 3. Students' views on Mustafa Kemal Atatürk's contributions to the National Struggle Movement

Categories	Codes	f
<b>Contributions to the war</b>	Fighting	15
	Liberating the country from occupation	9
	Preparing plans for wars	8
	Treating soldiers well	3
	Teaching battle plans to his soldiers	2
	Opening of the Grand National Assembly	1
<b>Contributions to raising national consciousness</b>	Raising public awareness	9
	Organizing congresses	3
	Issuing circulars	1
	Being on the side of the people	1

As seen in Table 3, students' views on Mustafa Kemal Atatürk's contributions to the National Struggle Movement were evaluated through the categories of contributions to the war and contributions to raising national consciousness.

In the category of Mustafa Kemal Atatürk's contributions to the war in the National Struggle Movement, it is seen that the codes of fighting ( $f = 15$ ), saving the country from occupation ( $f = 9$ ), and preparing the plans for the war ( $f = 8$ ) stand out.

It is noteworthy that the students emphasized Mustafa Kemal Atatürk's commander-in-chief status. The opinions of some students on this subject are as follows:

S2: "Mustafa Kemal prepared the plans for all those wars."

S6: "The most important commander in the national struggle is, of course, Mustafa Kemal; we won the national struggle thanks to him. Therefore, he is the most important person in the national struggle."

S7: "He saved our country from occupation; he fought."

S15: "He became a commander and protected us; he helped us win the national struggle."

S21: "He saved us thanks to his foresight and intelligence."

Some students explained Mustafa Kemal Atatürk's contributions to the war as follows: he treated the soldiers well (f = 3), he taught the soldiers war plans (f = 2), and he opened the Grand National Assembly of Turkey (f = 1):

S1: "He respected the soldiers at the front; he did not shout."

S5: "He fought and planned, taught planning to his soldiers, and supported the soldiers."

In the category of Mustafa Kemal Atatürk's contributions to raising national consciousness in the National Struggle Movement, it is seen that the codes of raising public awareness (f = 9) and organizing congresses (f = 3) stand out. The opinions of some students on this issue are as follows:

S3: "...raised public awareness, organized congresses, supported the people, and always stood by them."

S11: "He called the people to unity and solidarity."

S21: "He held meetings to make public announcements. In those meetings, he made announcements about "advice about being very careful in the war, winning the war with cooperation and unity."

### 3. Students' Views on Mustafa Kemal Atatürk

The categories, codes, and frequencies obtained as a result of the analysis of the students' responses to the question "What comes to mind when Mustafa Kemal Atatürk is mentioned?" are shown in Table 4.

Table 4. *Students' views on Mustafa Kemal Atatürk's individual characteristics*

Categories	Codes	f
Mental characteristics	Forward thinking	17
	Hardworking	6
	Perseverance	3
	Being smart	2
	Knowledgeable	1
	Successful	1
	Planned	1
	Regularity	1
	Giving importance to education	1
	Being patriotic	9
	Being respectful	4
	Patience	4
	Love for children	3
	Self-confidence	2
Emotional characteristics	Helpfulness	2
	Being optimistic	2
	Being brave	2
	Being honest	1
	Being generous	1
	Fairness	1
	Friendliness	1
	Being altruistic	1
	Love for his people	1
	Being compassionate	1
Physical properties	Blue eyes	2



	Blond hair	1
	Saving the homeland	3
	Being a hero	2
<b>Professional characteristics</b>	Declaration of the Republic	1
	Being a great commander	1
	Being a leader	1
	Raising people's awareness	1

As seen in Table 4, students evaluated Mustafa Kemal Atatürk in terms of his individual characteristics through the categories of mental characteristics, emotional characteristics, physical characteristics, and professional characteristics. It is seen that the emphasis on mental characteristics and emotional characteristics stands out in the students' definitions of Mustafa Kemal Atatürk in their minds. It can be said that these emphases show students' love for Mustafa Kemal Atatürk.

In the category of mental characteristics, Mustafa Kemal Atatürk's being farsighted ( $f = 17$ ), hardworking ( $f = 6$ ), determined ( $f = 3$ ), and intelligent ( $f = 2$ ) stand out. Some students stated that Mustafa Kemal Atatürk was knowledgeable ( $f = 1$ ), successful ( $f = 1$ ), planned ( $f = 1$ ), organized ( $f = 1$ ), and gave importance to education ( $f = 1$ ). Some students stated the mental characteristics of Mustafa Kemal Atatürk as follows:

S1: "Mustafa Kemal Atatürk is a farsighted and successful person."

S14: "...hardworking and determined, that is, a person who does not give up."

S16: "Mustafa Kemal is an intelligent and hardworking person."

S19: "He was a hardworking child."

S21: "I think of him as being very intelligent."

In the category of emotional characteristics, Mustafa Kemal Atatürk was patriotic ( $f=9$ ), respectful ( $f=4$ ), patient ( $f=4$ ), loving children ( $f=3$ ), self-confident ( $f=2$ ), helpful ( $f=2$ ), optimistic ( $f=2$ ), brave ( $f=2$ ), honest ( $f=1$ ), generous ( $f=1$ ), just ( $f=1$ ), friend-loving ( $f=1$ ), altruistic ( $f=1$ ), people-loving ( $f=1$ ), and compassionate ( $f=1$ ). The opinions of some students on this issue are as follows:

S2: "Mustafa Kemal Atatürk is brave."

S3: "He is very fair."

S6: "Mustafa Kemal is a person who loves his people, loves his homeland."

S7: "Mustafa Kemal is a compassionate person."

S8: "Mustafa Kemal loved children very much."

S18: "I think of a self-confident person."

S22: "He is a self-sacrificing person."

In the category of physical characteristics, students expressed Mustafa Kemal Atatürk's blue eyes ( $f = 2$ ) and blond hair ( $f = 1$ ) as follows:

S21: "having blue eyes and blond hair."

S24 "She has blue eyes. Her eyes are very beautiful."

In the category of professional characteristics, students stated that Mustafa Kemal Atatürk saved the homeland ( $f = 3$ ), was a hero ( $f = 2$ ), proclaimed the Republic ( $f = 1$ ), was a great commander

(f = 1), was a leader (f = 1), and raised awareness (f = 1). The opinions of some students on this subject are as follows:

S2: "He saved the homeland from the enemy."

S5: "Mustafa Kemal made heroic deeds in the War of Independence."

S7: "He saved our country from occupation."

S9: "Mustafa Kemal is a hero."

S12: "Atatürk is a good person who tries to raise awareness and guide everyone."

S21: "When I think of Mustafa Kemal Atatürk, I think of a great commander who won our independence, saved the homeland, and declared the Republic."

#### 4. Students' opinions on what they would say if they had the opportunity to talk to Mustafa Kemal Atatürk

The categories, codes, and frequencies obtained as a result of the analysis of the students' responses to the question "What would you say to Mustafa Kemal Atatürk if you had the opportunity to talk to him right now?" are shown in Table 5.

Table 5. Students' views on what they would say if they had the opportunity to talk to Mustafa Kemal Atatürk

Categories	Codes	f
Affective expressions	It means I love you very much.	4
	It means we wouldn't be here without you.	3
	To say that you have achieved great things	3
	Wishing them continued success	1
	So I'd like to be like you, huh?	1
	So everyone is saying good things about you	1
	I'm glad you're here	1
	I miss you so much.	1
	Thank you	1
	Don't look back; the children are taking good care of the homeland	1
	Advising children to buy gifts	1
	Advising him to love children very much	1
	Not being able to say anything because of excitement	1
	Statements about professional life	Asking him to protect children
Advising the enemy to increase the number of weapons and soldiers in order to defeat them immediately		3
Saying that you can make peace faster		2
Advising soldiers to treat soldiers with love and respect		2
Do not kill the children of the enemy		1
Wanting no more wars or no one to die		1
To say that he was a very important commander		1
Calling everyone to the national struggle		1
It means there is nothing we cannot achieve if we are united		1
Wanting him to be president again		1
Advising the public to believe		1
Advising the use of sandbags instead of trenches on the fronts		1
Listening to people and asking them to realize their wishes		1
Asking the Red Crescent to set up tents for the treatment of soldiers		1
Saying that you are very hardworking and intelligent		1
Show places on the map that need to be rescued		1
Advising him to open arms factories		1
Wanting to be there as a helper	1	
Asking how he won the war	9	

<b>Questions about their achievements</b>	Asking what you went through in the war	3
	To ask how you are so hardworking	2
	To ask how he was so farsighted	2
	To ask how you are so patient	1
	To ask how you are so strong-willed	1
	Asking about the people who were with you in the war	1

As seen in Table 5, students' opinions on what they would say if they had the opportunity to talk to Mustafa Kemal Atatürk were evaluated through the categories of affective expressions, statements about his professional life, and questions about his achievements.

In the category of affective expressions, the codes of saying I love you very much ( $f = 4$ ), saying we would not be here without you ( $f = 3$ ), and saying that you have accomplished great things ( $f = 3$ ) stand out. In addition, students wishing for continued success ( $f = 1$ ), saying that I would like to be like you ( $f = 1$ ), saying that everyone says good things about you ( $f = 1$ ), saying that I am glad you exist ( $f = 1$ ), saying that I miss you very much ( $f = 1$ ), saying thank you ( $f = 1$ ), saying that children take good care of the homeland ( $f = 1$ ), asking him to buy gifts for children ( $f = 1$ ), asking him to love children very much ( $f = 1$ ), and not being able to say anything because of excitement ( $f = 1$ ). In these expressions, students' love and admiration for Mustafa Kemal Atatürk stand out. The words used by the students, such as "don't leave him behind", "I love him" and "I miss him," also show their love and admiration. The views of some students on this subject are as follows:

S1: "I would advise him to buy small gifts for the children."

S2: "I would thank them. I would say, 'This state is like this because of you'."

S4: "I couldn't say anything out of excitement."

S5: "I would say that you have achieved great things and thank you."

S8: "...Atam, I love you very much; we wouldn't be here without you; I would like to be like you'..."

S9: "...Don't leave your eyes behind; we are taking good care of the homeland as children'..."

S12: "I would thank him for giving us this homeland, this flag, holidays, and special days because holidays are very beautiful."

S17: "I would take his hand, kiss his hand like we did with our grandparents, and say, 'I'm glad you existed, Atatürk'."

In the category of statements about professional life, the codes of asking him/her to protect children ( $f = 3$ ), advising him/her to increase the number of weapons/soldiers in order to defeat the enemy immediately ( $f = 3$ ), saying that he/she can make peace faster ( $f = 2$ ), and advising him/her to treat soldiers with love and respect ( $f = 2$ ) stand out. In addition, students saying not to kill enemy children ( $f=1$ ), asking not to fight another war/not to let anyone die ( $f=1$ ), saying that he was a very important commander ( $f=1$ ), telling him to call everyone to the national struggle ( $f=1$ ), saying that there is nothing we cannot achieve if we are united ( $f=1$ ), asking him to become president again ( $f=1$ ), advising him to believe in the people ( $f=1$ ), advising him to use sandbags instead of trenches on the fronts ( $f=1$ ), listening to people and asking him to realize their wishes ( $f=1$ ), asking him to set up Red Crescent tents for the treatment of soldiers ( $f=1$ ), saying that he was very hardworking and intelligent

(f=1), showing the places that needed to be saved on the map (f=1), recommending him to open arms factories (f=1) and asking to be with him as a helper (f=1). When the students' statements about Mustafa Kemal Atatürk's professional life are examined, it is noteworthy that in addition to expressions of praise such as being a very important commander, being president again, and being very hardworking and intelligent, they also want him to protect children, treat soldiers with love and respect, believe in the people, and realize people's wishes. The opinions of some students on this subject are as follows:

S6: "I would like to thank him for being a very important commander in the national struggle."

S3: "I would suggest opening factories to strengthen weapons."

S5: "I would recommend him to be president again, because a lot of bad things started to happen."

S13: "I would like him to increase our weapons more so that we can defeat the enemy immediately."

S14: "I would advise him to protect children in war."

S17: "I would tell him to take me with him because I would act like him; I would help him then."

S21: "I would say no more wars; no one should die."

In the category of questions about their achievements, the codes of asking how they won the war (f = 9), asking what they experienced in the war (f = 3), asking how they were so hardworking (f = 2), and asking how they were so farsighted (f = 2) stand out. In addition, the students stated that they would ask how he was so patient (f = 1), how he was so strong-willed (f = 1), and the people who were with him in the war (f = 1). The opinions of some students on this subject are as follows:

S1: "If I had the chance to talk to Mustafa Kemal Atatürk, I would ask him how he was so patient and hardworking, how he was farsighted and strong-willed. I would ask him how he resisted the national struggle."

S7: "If I could talk to Mustafa Kemal Atatürk, I would ask him how he fought in the National Struggle."

S13: "I would ask how you saved the homeland; how were your days?"

##### 5. Images that come to students' minds when they think of Mustafa Kemal Atatürk

The categories, codes, and frequencies obtained as a result of the analysis of the students' responses to the question "Can you draw the image that comes to mind when Mustafa Kemal Atatürk is mentioned?" are shown in Table 6.

Table 6. *Students' drawings of the images that come to their minds when they think of Mustafa Kemal Atatürk*

Categories	Codes	f
National symbols	Turkish flag	11
	Anıtkabir	6
	Child	5
Human Atatürk	Personal characteristics of Mustafa Kemal Atatürk	3
	Mustafa Kemal Atatürk's childhood	1
	Physical characteristics of Mustafa Kemal Atatürk	1
	The adopted daughter of Mustafa Kemal Atatürk	1

Soldier Atatürk	War	7
Leader Atatürk	Revolutions	2
	Grand National Assembly of Turkey	1

As seen in Table 6, students' drawings of the images that come to their minds when they think of Mustafa Kemal Atatürk were analyzed through the categories of national symbols: human Atatürk, soldier Atatürk, and leader Atatürk. In their drawings, students visualized Mustafa Kemal Atatürk with the elements of a flag and a child.

In the category of national symbols, there are images of the Turkish flag (f = 11) and Anıtkabir (Figures 1 and 2).

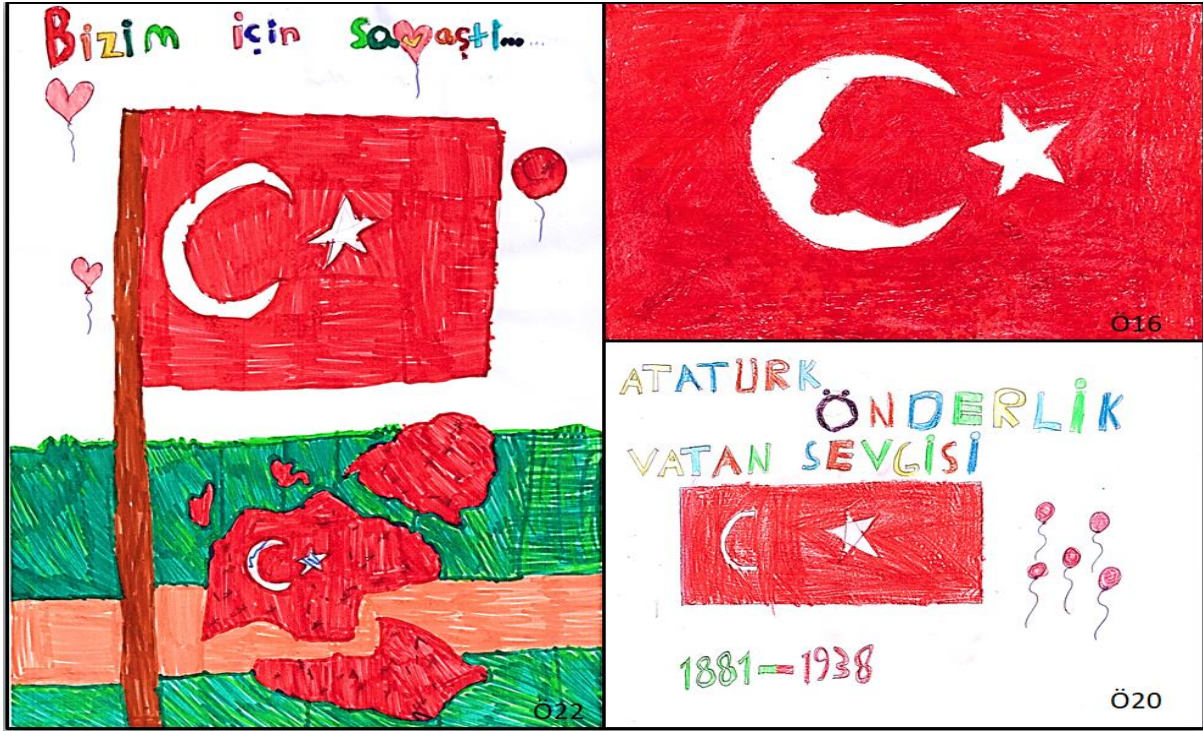
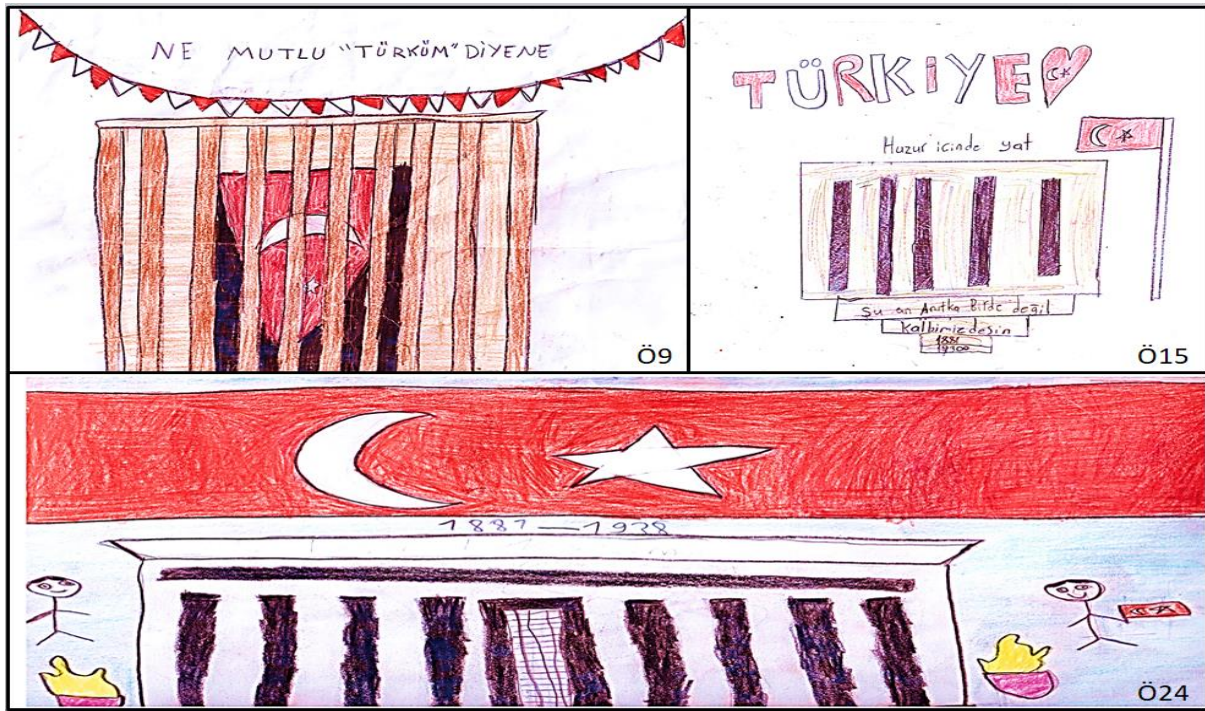


Figure 1. Students' pictures of flags



Picture 2. Students' pictures of Anıtkabir

In the human Atatürk category, there are images of children ( $f = 5$ ), Mustafa Kemal Atatürk's personal characteristics ( $f = 3$ ), Mustafa Kemal Atatürk's childhood ( $f = 1$ ), Mustafa Kemal Atatürk's physical characteristics ( $f = 1$ ), and Mustafa Kemal Atatürk's spiritual daughter ( $f = 1$ ) (Figures 3 and 4).

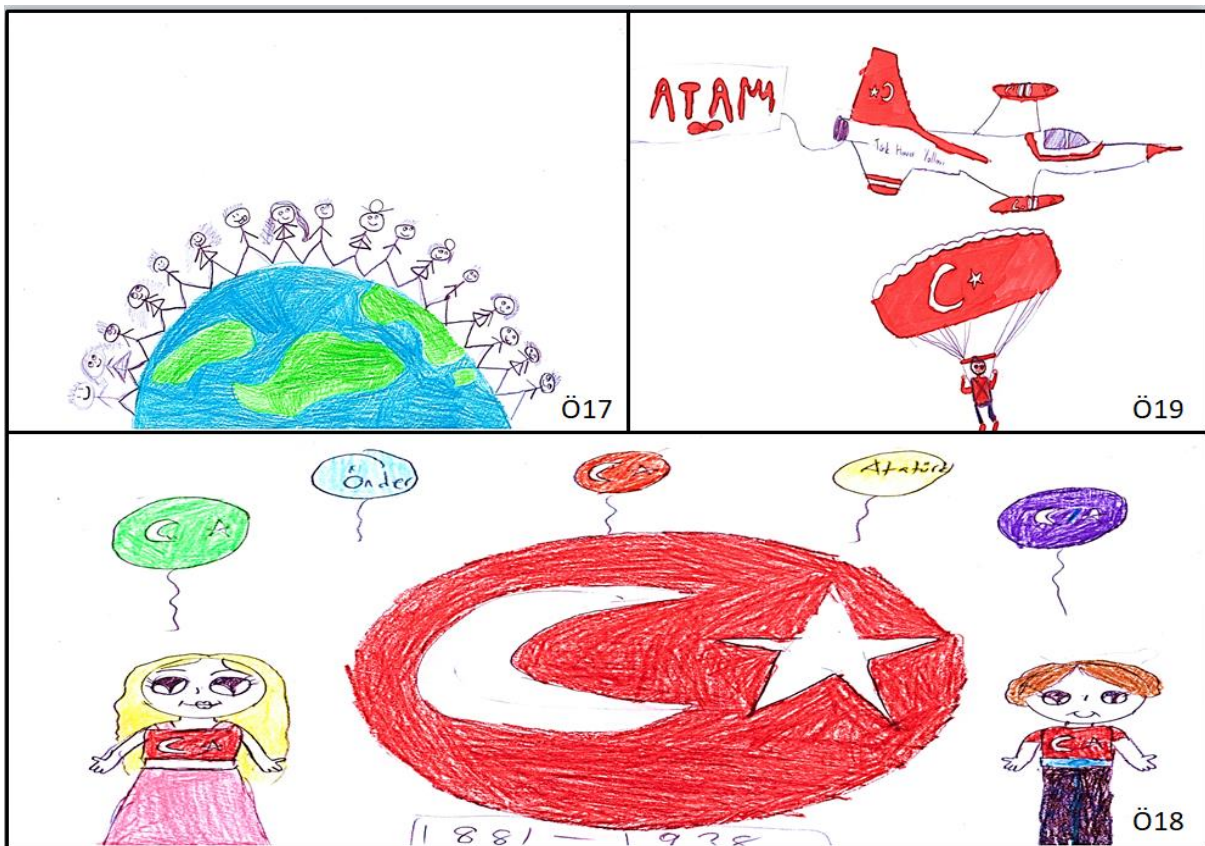


Figure 3. Students' drawings with child elements

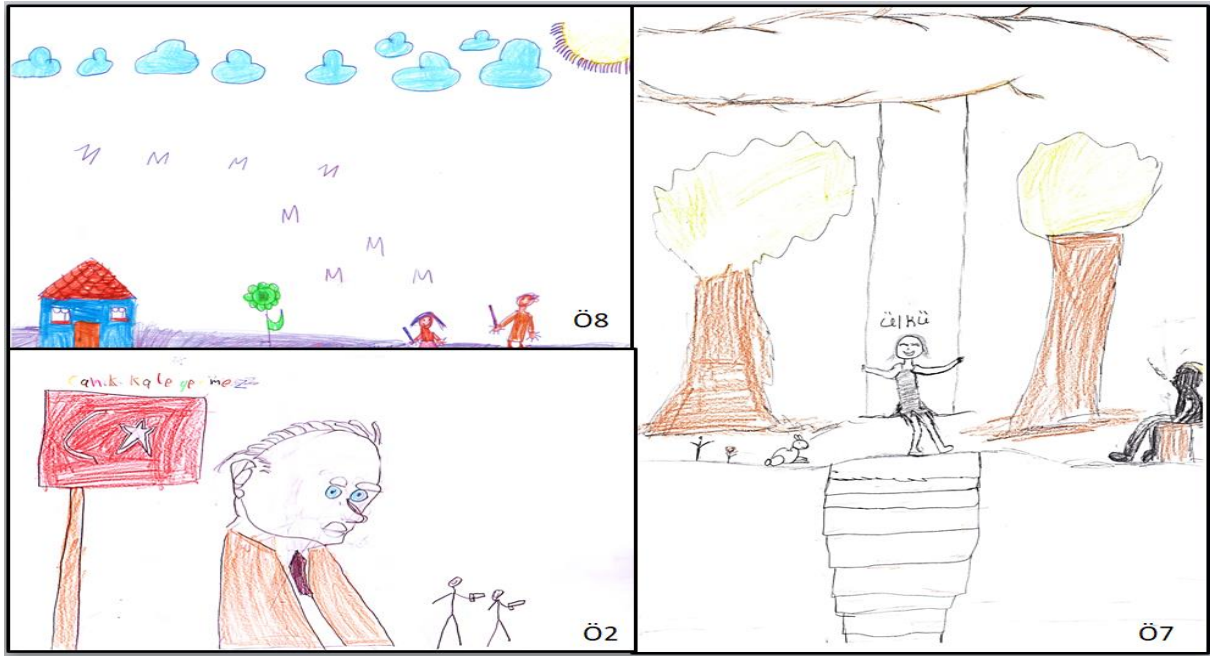


Figure 4. Students' drawings of Mustafa Kemal's childhood, physical characteristics, and his adopted daughter Ülkü

In the category of Atatürk the soldier, there is war imagery ( $f = 7$ ). His paintings emphasize the Bandırma Ferry, the battlefield, Kocatepe, soldiers fighting, and the flag (Figures 5 and 6).

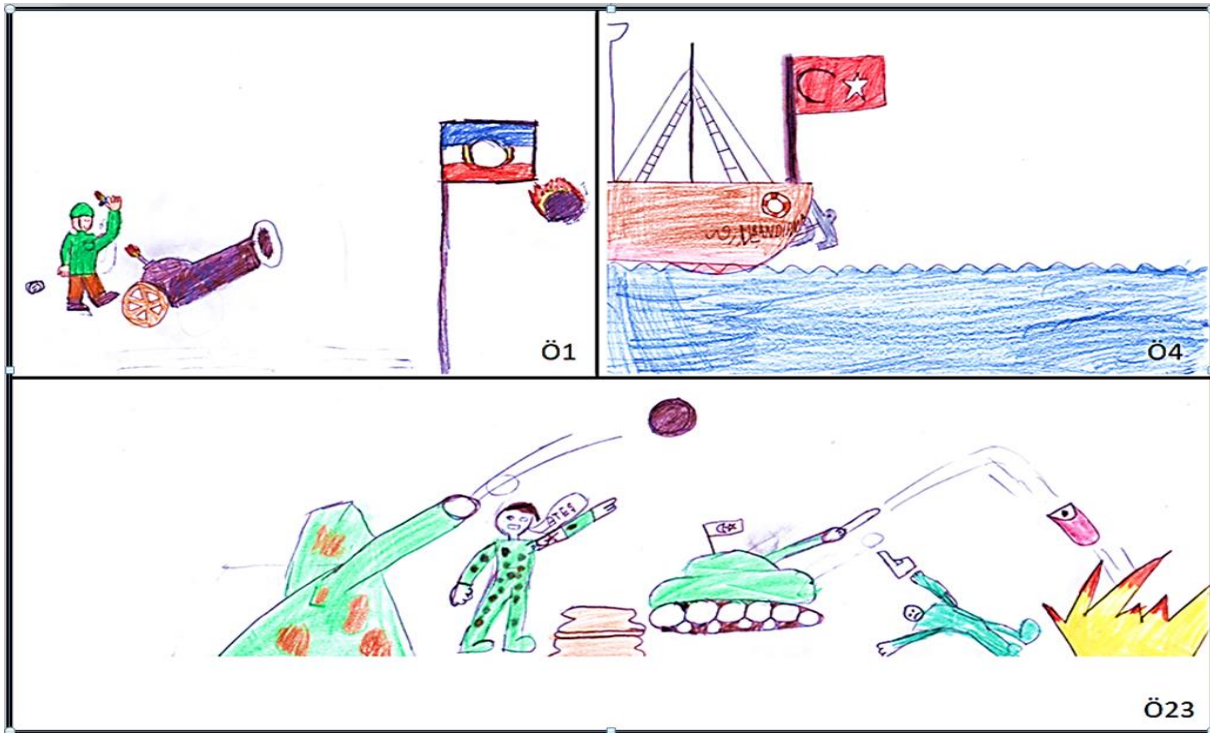


Figure 5. Students' pictures of the war

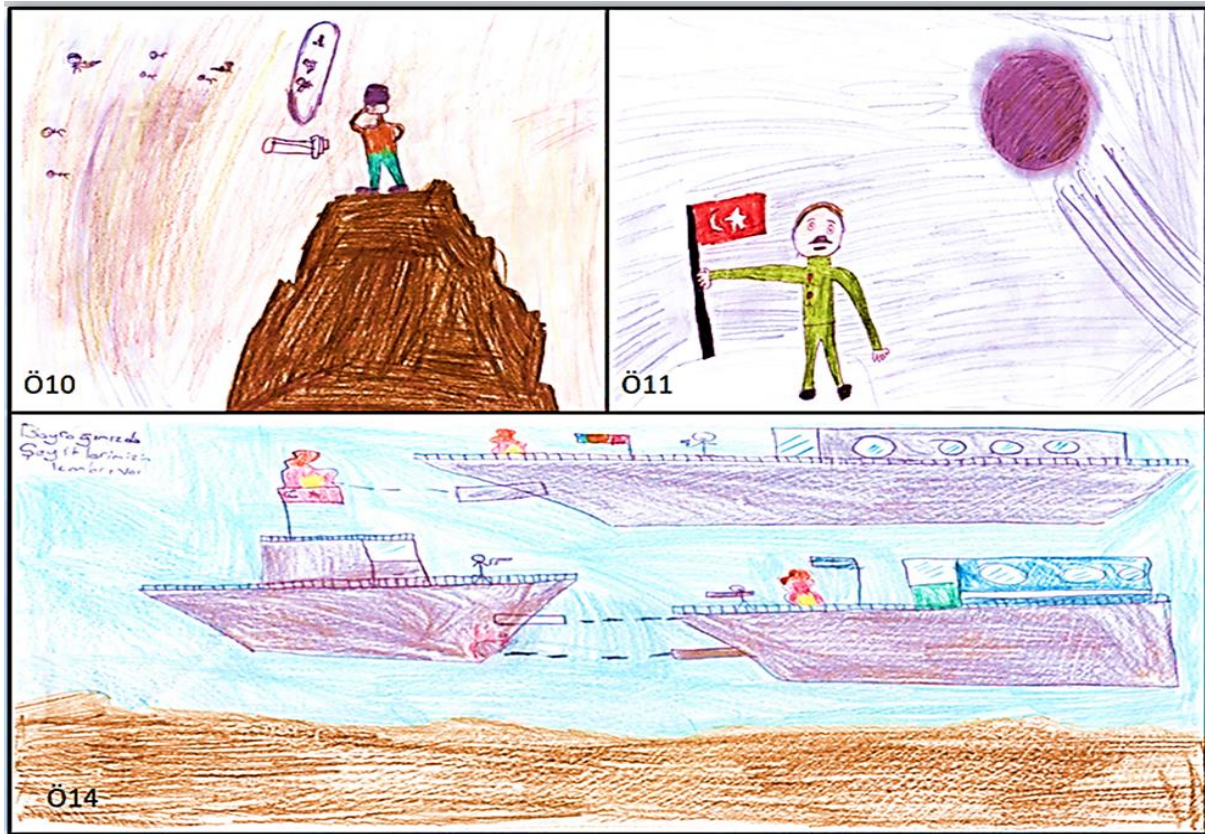


Figure 6. Students' pictures of the war

Reforms ( $f = 2$ ) and the Grand National Assembly of Turkey ( $f = 1$ ) are included in the leader Atatürk category (Figure 7).



Picture 7. Students' pictures of the revolutions and the Grand National Assembly of Turkey

### Discussion, Conclusion and Recommendations



In this study, the views of 4th grade primary school students on the years of the National Struggle and Mustafa Kemal Atatürk were examined. As a result of their historical empathy experiences with the years of the National Struggle, the students stated that they could provide aid for the front, aid to raise national consciousness, and defined the years of the National Struggle through the emotions they felt. It was determined that the students were able to evaluate the conditions of that period in their historical empathy with the years of the National Struggle and that they were able to express military supplies and food expenses, which were among the most serious needs during the period of the National Struggle, by utilizing historical context information. Students expressed their views on what people who participated in the National Struggle movement might have thought and how they might have acted with an emphasis on national consciousness in the perspective-taking dimension of historical empathy and evaluated people's affective reactions and the situation they were in in the affective connection dimension of historical empathy. According to Lee (1984), one criterion for understanding history is historical imagination based on evidence. Yeager and Foster (2001) evaluated the historical empathy study they conducted with middle school students as an experience that provided an opportunity to meet skills such as historical thinking, decision-making, and explanation. Downey (1994), in his study on 5th grade students' historical empathy towards American Indians and Spanish colonists, concluded that students were able to capture a certain amount of retrospective perspective. While teaching history topics and historical figures, students should be actively involved in education and training, and teachers should support students to establish empathy with historical events and people as if they were living in the past (Avcu and Çakar Çelik, 2021). Since history is perceived by many students as a course in which events, dates, and names are memorized, students see it as a boring course that is not relevant to their lives (Yılmaz, 2011). The fact that the events that took place long before the time period they live in are explained to students in an abstract way causes them not to show the desired interest in history lessons. History lessons are not only lessons based on the transfer of knowledge; history lessons aim to provide students with high-level thinking skills such as evaluation, synthesis, analysis, and interpretation (Öztaş and Turan, 2009; Yılmaz, 2011). Today, in social studies and history lessons, it is important for students to develop historical thinking skills instead of memorizing history topics (Güngör Akıncı and Gönül, 2016). According to Safran (2002), history teaching, which is associated with concepts such as the development of problem-solving skills, creative thinking, and empathy in contemporary countries, is accepted as a style of research and investigation rather than a course to be memorized. In addition to providing students with affective qualities through history teaching, it is possible to provide students with important qualities and skills that today's people need, such as social skills, comparing the past and present, perceiving change and continuity, evaluating evidence, and critical and analytical thinking. For this reason, in order for social studies and history subjects to reach their goals and to be

loved by students, teaching environments that will allow history lessons to be carried to the present day in an interesting and understandable way should be organized (Demircioğlu, 2007).

As a result of their historical empathy experiences with the years of the National Struggle, students emphasized the following in the National Struggle movement: helping the soldiers to the front, carrying bullets and weapons, food and beverages, helping with goods and clothing, participating in the war, helping the soldiers and Mustafa Kemal Atatürk, carrying medical supplies to the soldiers, helping the wounded soldiers, and setting up tents for the soldiers. In order to raise national consciousness, students suggested informing people, getting everyone to fight, giving courage, telling people to trust Mustafa Kemal Atatürk, assigning people to help soldiers, giving advice, organizing congresses, preparing posters and slogans, and publishing newspapers. The fact that the students said that they would invite people to the war and organize congresses to raise national consciousness shows that they take Mustafa Kemal Atatürk as an example. Defining the years of the National Struggle through the emotions they felt, students emphasized being afraid, being brave, being farsighted, and taking Mustafa Kemal Atatürk as an example. Özcel and Çelebi Öncü (2021) examined the views of 3rd and 4th grade primary school students on the value of patriotism and concluded that students were moved when they heard the National Anthem, remembered the times of war and martyrs, and thought that the Turkish flag should always fly in the sky. According to Özcel and Çelebi Öncü (2021), children have strong feelings about patriotic values and reflect the examples they see in the people they accept as models in their environment.

Students explained their views on Mustafa Kemal Atatürk's contributions to the National Struggle movement in terms of contributions to the war and contributions to raising national consciousness. They explained Mustafa Kemal Atatürk's contributions to the war as fighting, saving the country from occupation, treating the soldiers well, teaching his soldiers war plans, and opening the Grand National Assembly of Turkey. They explained Mustafa Kemal Atatürk's contributions towards raising national consciousness as raising public awareness, organizing congresses, issuing circulars, and being on the side of the people. Akça Berk (2012) asked students to write 'a letter expressing what you saw and experienced there on that day to be sent to the present day as someone who lived the day Mustafa Kemal came to Ankara during the National Struggle' in the historical reenactment practice in the 11th grade Turkish Republic History of Revolution and Kemalism course in secondary education. The expressions in the letters written by the students, such as "Mustafa Kemal Atatürk gave morale to the people and organized them" and "Mustafa Kemal Atatürk was a hope for the people," are similar to the findings of this study. Lavery and Coffey (2020) examined the views of secondary school students in Australia on leadership. In their research, students stated that the characteristics that a good leader should have are: being able to enlighten the people as a leader; helping everyone; the ability to direct people; working for the benefit of everyone; and putting the interests of the people ahead of their own interests.

Students explained their views on Mustafa Kemal Atatürk's individual characteristics through mental characteristics, emotional characteristics, physical characteristics, and professional characteristics. Students who defined Mustafa Kemal Atatürk through his mental characteristics emphasized that he was farsighted, hardworking, determined, and intelligent. Students defined Mustafa Kemal Atatürk in terms of his emotional characteristics as being patriotic, respectful and patient, loving children, self-confident, helpful, optimistic, and brave. Students who defined Mustafa Kemal Atatürk through his physical characteristics emphasized that he had blue eyes and blond hair, and students who defined him through his professional characteristics emphasized that he saved the homeland and was a hero. Yazıcı et al. (2022) examined preschool children's perceptions of Atatürk and concluded that children emphasized Atatürk's military aspect. It was determined that children who focused on Atatürk's savior identity thought that independence would not have been won and the war would have continued continuously without Atatürk. Karaman (2019), in his study to examine the perception of Turkey and Atatürk among 5th grade students of North Macedonian and Turkish origin, asked the students the 3 words that come to their mind when they think of Mustafa Kemal Atatürk. In their answers, the students explained the humanitarian and military aspects of Mustafa Kemal Atatürk through the concepts of benevolence, loving children, being respectful, victory, war, peace, Çanakkale, and the War of Independence. Elmas (2007) examined middle school students' perceptions of Atatürk and found that children responded to the question "What kind of person do you think Atatürk is?" with the following answers: a person to whom we are indebted, a savior, a leader, intelligent, farsighted, and heroic. Elmas (2007) stated that one of the students in the study group said about the portrait of Atatürk in their classroom that 'when he did not do his homework or misbehaved, Atatürk looked at him as if he was angry, but when he did his homework and listened to the lesson, he smiled'. The life and individual characteristics of historical figures have an important place in students' cognitive and affective development. In this context, students see and learn about the living conditions, personalities, thoughts, and behaviors of historical figures by going to that time and place with historical empathy practice. Since these living conditions, thoughts, and behaviors they learn contain value, historical figures can be role models for students (Demircioğlu and Tokdemir, 2008). The use of historical figures is important in the teaching of moral values accepted by society, the development of citizenship awareness, the adoption of democratic principles, and the transfer of cultural heritage. Cultural heritage, which is not only composed of tangible objects, traditions, actions, and historical buildings from the past to the present, is closely related to historical figures. At this point, value education can be provided through people from Metehan to Yavuz Sultan Selim, from Mustafa Kemal Atatürk to Aziz Sançar, who have guided society with their experiences and whose names will not be forgotten in the future (Avcu and Çakar Çelik, 2021). Gibbon (2002) states that state founders are accepted as heroes in all societies, and therefore they are among the heroes who are most often shown as role models. According to Elban (2018), heroes and state elders

have an unchanging role from the past to the present and should be used in values education. Using the life stories of great and important people who have served society in various fields as a teaching tool will both enrich the content of the course and enable students to respect these people and take examples from their lives (Er and Şahin, 2012). Oruç and Erdem (2010) concluded in their study that the use of biography in social studies lessons positively affects students' attitudes towards the course. Şimşek and Çakmakçı (2019) stated that the 4th grade Social Studies Textbook dated 2018 attracted the attention of children because it included biographies and stories. Şimşek and Kolbasar (2020) concluded that the 4th grade Social Studies Textbook's biography-based approach to the period of the National Struggle was not found useful and necessary by teachers, but it was found useful and effective by students.

Students explained what they would say if they had the opportunity to talk to Mustafa Kemal Atatürk through affective statements, statements about his professional life, and questions about his achievements. The students who explained their conversations with Mustafa Kemal Atatürk through affective expressions emphasized saying thank you, saying "I love you very much", saying that he had achieved great things, saying "We would not be here without you", and saying that he could make peace faster. In Elmas' (2007) study, similar to the results of this study, students used the expression 'We owe you' to Mustafa Kemal Atatürk. Students who explained their conversations with Mustafa Kemal Atatürk through expressions related to his professional life advised him to protect children, to increase the number of weapons and soldiers in order to defeat the enemy immediately, and to treat soldiers with love and respect. Students who explained their conversations with Mustafa Kemal Atatürk through questions about his achievements emphasized asking how he won the war, what he went through in the war, and how he was so hardworking and farsighted. A similar result to the findings of the research is found in Özcel and Çelebi's (2021) study. In their study, Özcel and Çelebi Öncü (2021) asked 3rd and 4th grade primary school students what they would like to say to Atatürk; the students stated that they would be excited, that they had many questions, and that they wanted to learn information they did not know about his life. They also stated that they loved Atatürk very much and were grateful for what he did for our country. When we evaluate what the students would say if they had the opportunity to talk to Mustafa Kemal Atatürk, we can see the love of the children for Atatürk. Atatürk's love for children, whom he saw as the lights of the future, is also known. According to Karal (1980), children meant love in Atatürk's language, and he called his loved ones children regardless of their age. Atatürk's declaring the opening day of the Grand National Assembly of Turkey as Children's Day, supporting their education by adopting foster children, taking care of children during his trips abroad, and providing financial support for children to study show the importance he attached to children (Çelebi, 2021).

Students visualized Mustafa Kemal Atatürk as national symbols: Atatürk the man, Atatürk the soldier, and Atatürk the leader. In their drawings, students visualized Mustafa Kemal Atatürk as

the Turkish flag and Anıtkabir in the category of national symbols. In the category of human Atatürk, they visualized him as a child, Mustafa Kemal Atatürk's childhood, his physical characteristics, and his spiritual daughter. In the category of Atatürk the soldier, they imagined war, and in the category of Atatürk the leader, they imagined reforms and the Grand National Assembly of Turkey. The fact that the Ministry of National Education attaches importance to developing historical thinking skills in history teaching and allocates space for drawing activities at the teaching stage to develop these skills is an important step in age-appropriate history teaching (Kaplan, 2005). The visual elements added to the Social Studies textbooks with the new curriculum reveal the aim of an environment where students will learn with love and fun, and at the same time, social studies lessons need to be supported with visual elements (Güngör Akıncı and Gönül, 2016). Although it is claimed that a picture is more valuable than thousands of words in the field of education, the visual resources used in history teaching remain limited due to the fact that it is an abstract field (Ata, 2002). At the primary school level, the pictures drawn by students for the subjects they learn in lessons have educational importance. Visual elements support students' thinking and expression skills in the abstract and concrete thinking stages. In this context, the use of the drawing method as a tool in lessons increases students' interest and learning (Güngör Akıncı and Gönül, 2016).

Based on the research findings, the following suggestions can be made:

- Students can be guided to research and learn about the history of the country they live in and the lives of its heroes. The individual characteristics of the heroes of the country they live in can be used as role models within the scope of values education.

- Drawing practices can be used in social studies lessons in order to utilize historical imagination skills in the teaching of historical actors and history topics. Drawing competitions for historical imagination can be organized to encourage students to produce while learning.

In history teaching at the primary school level, digital materials such as documentary animations, educational stories, and digital posters can be used to attract students' attention and provide permanent learning since students are in the concrete operations period.

This study was conducted with 24 students in the 4th grade of a primary school. Further research on the subject can be conducted at different grade levels, and the results of the research can be compared.

## Kaynakça

- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. & Yıldırım, E. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Adapazarı: Sakarya Kitabevi.
- Akça Berk, N. (2012). *Ortaöğretim 11. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Tarihsel Canlandırma Uygulaması: Bir Eylem Araştırması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aktın, K. (2017). Okul öncesi dönemde müze eğitimi ile çocukların tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 465-486.
- Aslan, E. (2006). Neden tarih öğretiyoruz? *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 162-174.
- Ata, B. (2002). *Müzelerle ve tarihî mekânlarla tarih öğretimi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Avcu, K. M. & Çakar Çelik Ö. (2022). Sosyal bilgiler dersinde tarihî şahsiyetlerin rolüne ilişkin öğretmen görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32, 1(97-110).
- Baltacıoğlu, I. H. (1995). *Tâlim ve terbiyede inkılâp*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Bayburt, B. & Duman, D. (2020). Milli mücadele döneminin değerler eğitimi açısından analizi, *Belgi Dergisi*, 2(19), 1704-1719. <https://doi.org/10.33431/belgi.576490>
- Ceran, D. (2015). Çocuklara rol model olması bakımından milli mücadele kahramanları ve edebi eserlere yansımaları: Kurtuluşun Kahramanları kitap dizisi örneği, *Tarih Okulu Dergisi*, 8(24), 135-157. <https://doi.org/10.14225/Joh785>
- Cooper, H. (2015). How can we plan for progression in primary school history?. *Revista de Estudios Sociales*, 52, 16-31. <https://doi.org/10.7440/res52.2015.02>
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry & research design choosing among five approaches* (3. bs.). CA: Thousand Oaks, SAGE.
- Çelebi, M. (2021). Atatürk'ün çocuk sevgisine bir örnek: Altan'a hediye ettiği saat. *Belgi Dergisi*, 22(2), 1-23. <https://doi.org/10.33431/belgi.894108>
- Demir, H. (2017). *İlköğretim 1-4. sınıf kitaplarında Atatürk konularının öğretim yeterliliği konusunda sınıf öğretmenlerinin görüşleri: Isparta örneği*. 26. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi, Antalya.
- Demircioğlu, İ. H. (2007). Tarih öğretiminde filmlerin yeri ve önemi. *Bilig*, 42, 77-93.
- Demircioğlu, İ. H. & Tokdemir, M. A. (2008). Değerlerin oluşturulma sürecinde tarih eğitimi: amaç, işlev ve içerik. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(15), 69-88.
- Deveci, H. & Öztürk, C. (2011). Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programlarının değerlendirilmesi. C. Öztürk (Ed.), *Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programları içinde* (s. 1-40). Ankara: Pegem Akademi.

- Dilek, D. (2000). Öğrencilerde tarih düşüncesinin gelişimi: Tarih derslerinde öğrenme ve anlama. *Milli Eğitim*, 145, 50-54.
- Downey, M. (1994). Perspective taking and historical thinking: Doing history in a fifth-grade classroom. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, San Francisco, <http://www.historyliteracy.com/wp-content/uploads/2015/11/Doing-History-in-a-Fifth-Grade-Classroom.pdf>
- Duman, N., Kocaer, S. & Korkmaz, Ö. (2020). Üniversite öğrencilerinde Atatürk algısı. *Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi*, 5(9), 65-73.
- Durmaz, A. & Yıldız, Ö. (2016). Türkiye'deki eğitim politikasına genel bir bakış (1920-1930). *Electronic Turkish Studies*, 11(19), 315-324.
- Dündar, Ş. (2017). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyal bilgiler dersinde bir öğretim yöntemi olarak sözlü tarih hakkındaki görüşleri. *İlköğretim Online*, 16(4), 1621-1643.
- Elban, M. (2018). Tarih düşüncesinde ve eğitiminde kahramanların/büyük adamların rolü. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 11(22), 98-116. <https://doi.org/10.12981/motif.459>
- Elmas, E. (2007). "Sevgili Atatürkçüğüm" İlkokul çocuklarında Atatürk algısı. İstanbul: Barış Matbaası.
- Er, H. & Şahin, M. (2012). Sosyal bilgiler dersinde "Biyografi" kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(1), 75-96.
- Faiz, M. & Karasu Avcı, E. (2019). Tarihi kahramanların değerler eğitiminde rol model olarak kullanılmasına ilişkin ortaokul öğrencilerinin algıları. *Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 694-724. <http://dx.doi.org/10.23891/efdyyu.2019.138>
- Gibbon, P. H. (2002). *Heroes for our age: How heroes can elevate students' lives*. Retrieved September 6, 2022, [http://www.aft.org/pubs-reports/american\\_educator/winter2002/Heroes.html](http://www.aft.org/pubs-reports/american_educator/winter2002/Heroes.html) Glesne, C. (2016). *Becoming qualitative researchers: An introduction* (5. bs.). Boston: Pearson.
- Gökçen, S. & Bektaş Öztaşkın, Ö. (2017). Atatürk ve Atatürkçü düşünce sorunsalı: Öğretmen adaylarının gözünden yanılsamalar. *International Online Journal of Educational Sciences*, 9(3), 705-722. <https://doi.org/10.15345/iojes.2017.03.010>
- Gökçen, S. & Bektaş, Ö. (2020). Lisans düzeyinde Atatürk algısı ve farklılıklar. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(27), 665-686.
- Güngör Akıncı, B. A. & Gönül, A. N. (2016). İlkokul 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde öykü ve imge destekli öğretimin öğrencilerin tutumlarına etkisi. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 71-91.
- İnan, A. M. (1998). *Atatürk'ün not defterleri*. İstanbul: Gündoğan Yayınları.
- Karal, E. Z. (1980). Atatürk'te çocuk sevgisi. *Atatürk ve Devrim*, Ankara: T.T.K.Basımevi.

- Karaman, F. (2019). *Makedonyalı Türk öğrencilerin Türkiye ve Atatürk algısı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kaplan, E. (2005). *İlköğretim öğrencilerinin tarihsel düşünme becerilerinin sözlü tarih çalışmalarıyla geliştirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara üniversitesi, İstanbul.
- Lavery, S. & Coffey, A. (2021). Middle school students' views about leaders and leadership. *Improving Schools*, 24(2), 152-164.
- Lee, P. J. (1984) Historical Imagination. A. K. Dickinson, P. J. Lee and P. J. Rogers (Eds) In *Learning History* (s. 90-116). London: Heinemann Educational Books.
- Maxwell, J. A. (2018). *Nitel araştırma tasarımı: Etkileşimli bir yaklaşım*. M. Çevikbaş (Çev.Ed.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- MEB. (2018a). *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı (İlkokul 1, 2 ve 3. Sınıflar)*. Ankara.
- MEB. (2018b). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. Ankara.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. S. Turan (Çev. Ed.). Ankara: Nobel Akdemi Yayıncılık.
- Miles, B. M. & Huberman, A. M. (1994). *Genişletilmiş bir kaynak: nitel veri analizi*. (2. Baskı), S. Akbaba, ve A. Ersoy (Çev.), Ankara: Pegem Akademi.
- Oruç, Ş. & Erdem, R. (2010). Sosyal Bilgiler öğretiminde biyografi kullanımının öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumlarına etkisi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 215-229.
- Özalp, M. T. & Demirbaş, İ. (2021). Türkiye'de ilkokul düzeyinde tarih öğretimi alanında yapılan çalışmaların içerik değerlendirmesi. *International Journal of Field Education*, 7(2), 92-111. <https://doi.org/10.32570/ijofe.1024114>
- Özcel, G. & Çelebi Öncü, E. (2021). 3 ve 4. Sınıf öğrencilerinin vatanseverlik değerine ilişkin görüşleri, *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 7(2), 226-250. <https://doi.org/10.47615/issey.952461>
- Öztaş, S. & Turan, R., (2009). İlköğretim altıncı sınıf sosyal bilgiler tarih ünitelerinin işlenişinde öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntemleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(4), 903,-932.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. M. Bütün ve S. B. Demir, S.B. (Çev. Ed.). (2. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Safran, M. (2002). *Türk tarihî öğretimi ve meseleleri*. *Türkler Ansiklopedisi*, C. 17. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Sezginsoy, B. & Akkoyunlu, B. (2011). Sosyal bilgiler dersinde tarih bilinci oluşturmada dizgeli öğretimin etkililiği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 411-422.
- Şimşek, A. & Yazıcı F. (2013). Türkiye'de tarih öğretiminin dünü, bugünü. *TYB Akademi Dil, Edebiyat ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(8), 9-32.



- Şimşek, A. & Çakmakçı, E. (2019). Cumhuriyet dönemi ilkököl tarih ders kitaplarında millî mücadele. *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 15(30), 189-227.
- Şimşek, A. & Kolbasar, S. (2020). 4. sınıf Sosyal Bilgiler kitabındaki "Millî Mücadele" konusunun kronoloji bilgi ve becerilerini kazandırması açısından öğretmen ve öğrenci görüşleri ile incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4(2), 335-356. <https://doi.org/10.38015/sbyy.842634>
- Tüysüz, S. (2021). *4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı*. Ankara: Tuna Matbaacılık.
- Ulusoy, K. (2009). Lise öğrencilerinin tarih dersinin işlenişi ile ilgili düşünceleri (Ankara örneği). *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(1), 417-434.
- Uyar, Ü. (2020). *Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği adaylarının Atatürk algısı*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.
- Vurgun, A. & Brina, N. (2021). Cumhuriyetin ilk yıllarındaki ilkököl tarih ders kitaplarında Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları. *International Primary Education Research Journal*, 5(2), 126-139.
- Vurgun, A. (2021). Pre-service history teachers views on the national struggle. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 13, p. 1502-1548. <https://doi.org/10.35826/ijoecc.373>
- Yazıcı, D. N., Mercan Uzun, E. & Çağlayan, K. T. (2022). Okul öncesi dönemdeki çocukların Atatürk algılarının incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 31-44. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.882631>
- Yeager, A. Y. & Foster, S. J. (2001). The role of empathy in the development of historical understanding. In O. L. Davis Jr., E. A. Yeager, & S. J. Foster (Eds.), *Historical Empathy And Perspective Taking in the Social Studies* (pp. 13-19). USA: Rowman & Littlefield.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. (2011). Sosyal bilgiler ve tarih öğretiminde tarihsel empati: geçmişe geçmişteki insanların gözüyle bakabilme becerisi. R. Turan, A. M. Sünbül, H. Akdağ (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretiminde yeni yaklaşımlar* (2. Cilt) (s. 12-30). Ankara: Pegem Akademi.